

ΕΚΘΕΣΗ Δ ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2023

Αθήνα, Απρίλιος 2024

<https://www.pbo.gr>

Πίνακας Περιεχομένων

Σύνοψη	2
Summary	6
1. Μακροοικονομικό Περιβάλλον και Προοπτικές	10
1.1. Διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις	10
1.2. Εγχώριες εξελίξεις	12
ΑΕΠ και συνιστώσες	12
Προβλέψεις ΑΕΠ για το 2024	13
Πληθωρισμός	19
Αγορά Εργασίας	23
Ροές μισθωτής εργασίας, κενές θέσεις και αμοιβές	24
Εξωτερικός τομέας	26
Τραπεζικός τομέας και ρευστότητα	26
2. Γενική Εικόνα Προϋπολογισμού	28
2.1. Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του 2023	28
2.2. Δημόσιο χρέος	30
Οι αποδόσεις των δεκαετών τίτλων	30
2.3. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και απαιτήσεις Δημοσίου	32
Ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις Δημοσίου	32
3. Διαρθρωτικές εξελίξεις	35
3.1. Ελλάδα και Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	35
Παράρτημα	37
Προβλέψεις διεθνών οργανισμών	38
Προβλέψεις ΓΠΚΒ	39
Βραχυχρόνιοι δείκτες οικονομικής δραστηριότητας και προσδοκιών	40

Δείκτες τιμών παραγωγών και εισαγωγών στη βιομηχανία	41
Τραπεζική χρηματοδότηση	41
Γενική Εικόνα Προϋπολογισμού και ανάλυση αποκλίσεων σε σχέση με την Εισηγητική τού ΚΠ 2023	42
Α. Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου, σε εκατ. ευρώ . .	44
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις δημοσίου	45
Ποιοτική διάρθρωση ληξιπρόθεσμων οφειλών φορολογουμένων	45
Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ασφαλισμένων	47
Κοινωνικός Προϋπολογισμός: ασφαλιστικά ταμεία	49
Εκτέλεση Προϋπολογισμού Κοινωνικής Ασφάλισης, Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2023	50
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	51
Βοηθητικοί Πίνακες και Πρόσθετες Πληροφορίες	51
Β.Εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης (κύριας σύνταξης)	52
Γ. Εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης επικουρικής σύνταξης	53
Δ. Αριθμός των δικαιούχων επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ, ανά επίδομα ανά μήνα	54
Ε. Εκδοτικό πρόγραμμα ΟΔΔΗΧ	55
Ζ. Αποκρατικοποιήσεις	56

Ευρετήριο Πινάκων

1	Προβλέψεις ΑΕΠ με εναλλακτικά σενάρια	14
2	Ευαισθησία σεναρίου ΤΑΑ με εναλλακτική διοχέτευση πόρων στην πραγματική οικονομία	15
3	Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου, σε εκατ. ευρώ	44
4	Κατανομή πλήθους οφειλετών με χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση	46
5	Κατανομή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, σε εκατ. ευρώ	46
6	Κατανομή κύριων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σε εκατ. ευρώ	48
7	Εκτέλεση Προϋπολογισμού Κοινωνικής Ασφάλισης, Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2023, σε εκατ. ευρώ	50
8	Αριθμός και εκτιμώμενα ποσά εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων συντάξεων στο τέλος κάθε τριμήνου κατά τα έτη 2021-2023 (ποσά σε εκατ. ευρώ)	52
9	Αριθμός δικαιούχων επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Δ τρίμηνο 2022 vs 2023	54
10	Εκδοτικό πρόγραμμα ΟΔΔΗΧ	55

Πρόλογος Έκθεσης

Η παρούσα Έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή αφορά το τέταρτο τρίμηνο του 2023. Για τη σύνταξη της Έκθεσης χρησιμοποιήθηκαν επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία στα οποία μπορεί να μεταβεί κανείς μέσω των ηλεκτρονικών συνδέσμων που περιέχονται στις λέξεις του κειμένου, αλλά και μη δημοσιευμένα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Ευχαριστούμε το Υπουργείο Οικονομικών (ιδιαίτερα το ΓΛΚ, την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης και τον ΟΔΔΗΧ), το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ιδιαίτερα τις οικονομικές υπηρεσίες, τον e-ΕΦΚΑ και το ΚΕΑΟ), το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ιδιαίτερα τον ΟΠΕΚΑ) και την ΑΑΔΕ για την παροχή πρόσθετων στοιχείων και διευκρινίσεων. Ενδεχόμενα λάθη και παραλείψεις είναι αποκλειστική ευθύνη του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή.

Η Επιστημονική Επιτροπή

Άγγελος Κανάς
Παναγιώτης Κωνσταντίνου
Ναπολέον Μαραβέγιας
Αθανάσιος Ταγκαλάκης

Ο Συντονιστής

Ιωάννης Τσουκαλάς

Σύνοψη

Η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να αναπτύσσεται, με τον ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ να διαμορφώνεται κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 στο 1,2% σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022, και 2,0% για το 2023 συνολικά. Η ανάπτυξη κατά 2,0% είναι σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη του 2023 για την Ευρωζώνη που εκτιμήθηκε από την Eurostat στο 0,4%. Η προσωρινή εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ δείχνει σημαντική επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο, γεγονός που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην χειρότερη του αναμενομένου επίδοση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Αν και από υψηλότερη βάση αναφοράς, οι τελευταίες σημείωσαν πτώση κατά 5,7% σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022, ενώ για το έτος συνολικά αυξήθηκαν κατά 4,0%.

Το Γραφείο προχώρησε σε εκτίμηση των προοπτικών της ελληνικής οικονομίας για το 2024. Η βασική πρόβλεψη του Γραφείου τοποθετεί τον ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας στο 2,5% και σε 2,9% για τον πληθωρισμό. Η εκτίμηση του Γραφείου είναι συμβατή με άλλες επικαιροποιημένες προβλέψεις που έχουν δημοσιευθεί πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Τράπεζα της Ελλάδος που τοποθετούν τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας για το 2024 μεταξύ 2,1% και 2,5%. Η βασική πρόβλεψη είναι αρκετά συντηρητική ως προς την αύξηση των επενδύσεων που ενδέχεται να πραγματοποιηθούν από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ). Το Γραφείο επεξεργάστηκε εναλλακτικά σενάρια διοχέτευσης στην οικονομία πόρων του ΤΑΑ–επιχορηγήσεων και δανείων–ύψους 3,6 δισ. ευρώ που προγραμματίζονται για το 2024. Εισάγοντας την υπόθεση ότι η πραγματική οικονομία απορροφά κατά το ήμισυ τους ανωτέρω πόρους, ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ για το 2024 διαμορφώνεται στο 2,7%. Με την αισιόδοξη υπόθεση για διοχέτευση των πόρων του ΤΑΑ κατά τα τρία τέταρτα του συνόλου τους, ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ διαμορφώνεται στο 2,9%, στο ύψος της εκτίμησης του Προϋπολογισμού του 2024. Τέλος με πλήρη διοχέτευση των πόρων του ΤΑΑ στην πραγματική οικονομία ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ διαμορφώνεται στο 3,2%. Επομένως η επιτάχυνση του ρυθμού των επενδύσεων και της διοχέτευσης πόρων του ΤΑΑ είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη ανάπτυξης που υπερβαίνει το 2,5% και που βρίσκεται κοντά στην πρόβλεψη-στόχο του Προϋπολογισμού.

Σύμφωνα με την εκτίμηση του Γραφείου, το ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του 2023 καταγράφει πλεόνασμα 3.624 εκατ. ευρώ (που ισοδυναμεί με βελτίωση 4.150 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο δωδεκάμηνο του 2022), και υπερβαίνει σημαντικά την τελευταία εκτίμηση πρωτογενούς πλεονάσματος που αποτυπώνεται στην Εισηγητική του Προϋπολογισμού 2024, ύψους 2.555 εκατ. ευρώ. Η βελτίωση οφείλεται στους ίδιους παράγοντες που αναφέραμε και στην έκθεση του τρίτου τριμήνου 2023. Οι παράγοντες αυτοί περιλαμβάνουν τα αυξημένα φορολογικά έσοδα από (άμεσους και έμμεσους φόρους) που οφείλονται στην αύξηση της απασχόλησης με ταυτόχρονη αύξηση των μισθών και συντάξεων, στην καλύτερη επίδοση των τουριστικών εσόδων, τα οποία αυξήθηκαν σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 κατά 15,7% περίπου, στην εν γένει αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, και τέλος στις πληθωριστικές πιέσεις.

Στο μέτωπο του πληθωρισμού με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, για τον Φεβρουάριο 2024, παρατηρούμε μικρή αποκλιμάκωση που διαμόρφωσε το μέγεθος του στο 3,1%, οριακά χαμηλότερα από αυτό του Ιανουαρίου (3,2%). Για το σύνολο του 2023 ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 4,2% ενώ η πρόοδος στην αποκλιμάκωση του είναι εμφανής αφού τον Φεβρουάριο του 2023 ο τελευταίος βρισκόταν στο 6,5%. Σύμφωνα με την ανάλυση του Γραφείου, αυτή η τάση αποκλιμάκωσης οφείλεται κατά κύριο λόγο, όπως και στην Ευρωζώνη, στην σημαντική πτώση του κόστους της ενέργειας που πλέον έχει αρνητική συνεισφορά στην εξέλιξη του πληθωρισμού. Αυτή η πτώση του κόστους ενέργειας είναι συμβατή με την εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής επιδότησης λογαριασμών ενέργειας για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Πιο επίμονος παρουσιάζεται ο πυρήνας (δεν περιλαμβάνει την ενέργεια και τα μη επεξεργασμένα τρόφιμα) του πληθωρισμού που διαμορφώθηκε στο 3,3% για τον Φεβρουάριο 2024, ενώ το ίδιο ισχύει και για την Ευρωζώνη, γεγονός που δυσκολεύει τις αποφάσεις της ΕΚΤ για χαλάρωση της νομισματικής σύσφιξης. Ιδιαίτερα επίμονος παρουσιάζεται και ο πληθωρισμός τροφίμων που σύμφωνα με την ανάλυση του Γραφείου συνεισέφερε κατά 56% στον συνολικό ετήσιο πληθωρισμό μεταξύ Ιανουαρίου 2023 και Ιανουαρίου 2024, αφαιρώντας από την αγοραστική δύναμη του εισοδήματος κυρίως των πιο ευάλωτων νοικοκυριών.

Είναι επομένως απαραίτητο να ενταθούν οι παρεμβάσεις πολιτικής προς την κατεύθυνση ενίσχυσης του ανταγωνισμού σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα. Επίσης, πολιτικές ενίσχυσης της διαφάνειας τιμών, και έλεγχος για περιπτώσεις αδικαιολόγητα μεγάλης αύξησης τιμών στα τρόφιμα και βασικές υπηρεσίες, θα ήταν προς την σωστή κατεύθυνση. Πράγματι, ενδυνάμωση των καταναλωτών με περισσότερες πληρο-

φορίες και εργαλεία για τη σύγκριση τιμών μπορεί να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στην μετρίαση των επιπτώσεων του πληθωρισμού. Ένα τέτοιο εργαλείο θα μπορούσε να ήταν η εκτεταμένη χρήση ιστοσελίδων και apps τύπου marketwatch ανά συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, με συχνή επικαιροποίηση, online, των τιμών που εμφανίζονται στο 'ράφι' για διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες. Όταν οι καταναλωτές μπορούν εύκολα να συγκρίνουν τιμές και να επιλέγουν λιγότερο ακριβές εναλλακτικές, και οι επιχειρήσεις είναι ενήμερες για τη λειτουργία ενός τέτοιου αποτελεσματικού πλαισίου ενημέρωσης, τότε οι τελευταίες είναι πιθανότερο να προσαρμόσουν τις τιμολογιακές τους στρατηγικές για να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Καθώς στοχεύουν άμεσα τις τιμές, οι πολιτικές αυτές ορθά εφαρμοζόμενες θα μπορούσαν να είχαν καλύτερο αποτέλεσμα για την επίτευξη του στόχου της πληθωριστικής αποκλιμάκωσης, συγκριτικά με ευρείες δημοσιονομικές παρεμβάσεις στήριξης εισοδημάτων λαμβάνοντας υπόψη και το δημοσιονομικό κόστος που οι τελευταίες συνεπάγονται.

Το Γραφείο προχώρησε επίσης σε ανάλυση ενός σεναρίου πληθωριστικών πιέσεων. Σε αυτό το σενάριο ο υπερβάλλον πληθωρισμός προέρχεται μέσω έντονων απαιτήσεων για αύξηση ονομαστικών μισθών σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από αυτό που προκύπτει από το άθροισμα πληθωρισμού και παραγωγικότητας. Σε αυτό το σενάριο ενεργοποιείται ένα αντιπαραγωγικό και αυτοτροφοδοτούμενο σπινάλι αυξήσεων μισθών και τιμών, οδηγώντας τελικά τον πληθωρισμό σε υψηλότερο επίπεδο κατά μία ποσοστιαία μονάδα για το 2024, στο 3,9%. Με υψηλότερο πληθωρισμό σε σχέση με τους βασικούς εμπορικούς εταίρους, η ελληνική οικονομία θα έχει απώλειες σε όρους διεθνούς ανταγωνιστικότητας, με συνέπεια α) μείωση εξαγωγών, β) μείωση απασχόλησης, πραγματικών μισθών και ιδιωτικής κατανάλωσης, γ) μείωση επενδύσεων. Το σενάριο αυτό, σύμφωνα με τους υπολογισμούς καταλήγει σε απώλειες ΑΕΠ κατά περίπου 2,4 δισ. ευρώ - που αντιστοιχεί σε 1,2% του ΑΕΠ - σε ορίζοντα τριετίας. Επιπλέον, οι απώλειες ΑΕΠ συνεπάγονται απώλειες δημοσίων εσόδων. Υψηλότερος πληθωρισμός επίσης θέτει σε κίνδυνο την εμπέδωση πληθωριστικών προσδοκιών σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις και συνιστά ενδεχόμενο ρίσκο απαγκίστρωσης αυτών των προσδοκιών και συνακόλουθα απόκλισης του πληθωρισμού από τον στόχο του 2,0% που έχει θέσει η ΕΚΤ μεσοπρόθεσμα για το σύνολο της Ευρωζώνης. Απόκλιση του πληθωρισμού από τον στόχο θα έχει αρνητικές συνέπειες για το σύνολο της οικονομίας όπως αναφέρουμε παραπάνω. Το Γραφείο θεωρεί ότι χρειάζεται μεγάλη προσοχή σε όποιες υπέρμετρες αυξήσεις ονομαστικών μισθών. Ειδικότερα οι αυξήσεις θα πρέπει να είναι ανάλογες των δυνατοτήτων της οικονομίας ώστε να μην υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητά της. Η πρόσφατη αύξηση του κατώτατου

μισθού κατά 6,4% βρίσκεται οριακά μέσα στις δυνατότητες της οικονομίας, αν δεν τις ξεπερνάει. Αυτό θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο η οικονομία επιτύχει έναν ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης μέσα στο 2024. Διαφορετικά είναι υπαρκτός ο κίνδυνος να εμποδίσει την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Η επίδραση του στην απασχόληση θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο θα ενισχύσει την προσφορά εργασίας προς κλάδους με ελλείψεις εργαζομένων, όπως ο τουρισμός. Για τον πληθωρισμό, η επίδρασή του θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο η αύξηση του μισθολογικού κόστους που συνεπάγεται μπορεί να απορροφηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις επιχειρήσεις, καθώς και από το εάν η αύξηση αυτή θα συνδυαστεί με αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις, και ιδιαίτερα εκείνες που παρουσιάζουν υψηλή κερδοφορία, θα πρέπει, επιδεικνύοντας κοινωνική ευθύνη, να απορροφήσουν στα κέρδη τους την αύξηση του μισθολογικού κόστους που αναμένεται για το 2024—ώστε να λειτουργήσουν ως φρένο και όχι ως καταλύτης σε περαιτέρω άνοδο τιμών—ενώ και οι όποιες απαιτήσεις για αυξήσεις ονομαστικών μισθών θα πρέπει να είναι λελογισμένες και μέσα στα περιθώρια αντοχής της οικονομίας.

Συμπερασματικά, οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας είναι θετικές για το 2024 και αναμένουμε η ελληνική οικονομία να αναπτυχθεί ταχύτερα από την Ευρωζώνη. Οι θετικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στηρίζονται σε παράγοντες όπως η συνέχιση της επιτυχούς απο-επένδυσης του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας από τον τραπεζικό κλάδο, η ενίσχυση του πλαισίου επενδύσεων, η πολιτική σταθερότητα, και οι πολιτικές φορολογικής συμμόρφωσης. Ωστόσο, οι εντεινόμενες γεωπολιτικές εντάσεις και το ευμετάβλητο εξωτερικό περιβάλλον αυξάνουν τις αβεβαιότητες για την ελληνική οικονομία. Παράλληλα, εξακολουθούν να υπάρχουν οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις που σχετίζονται με τον χαμηλό λόγο επενδύσεων προς ΑΕΠ, τη δημογραφική κρίση αλλά και την κλιματική αλλαγή. Για το λόγο αυτό απαιτείται η υλοποίηση των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων και η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του ΤΑΑ για την επιτάχυνση των επενδύσεων και την τόνωση του ρυθμού ανάπτυξης. Όσον αφορά το δημοσιονομικό πεδίο, η πρόβλεψη μας για χαμηλότερο ρυθμό μεγέθυνσης σε σχέση με τον Προϋπολογισμό του 2024 υποδηλώνει ότι αυξάνονται οι αβεβαιότητες για το πρωτογενές αποτέλεσμα του 2024 σε ένα περιβάλλον που εκλείπει πλέον η θετική επίδραση του υψηλού πληθωρισμού στα δημόσια έσοδα. Παρόλα αυτά, το Γραφείο θεωρεί ότι ο στόχος για πρωτογενές αποτέλεσμα 2024 ύψους 2,1% του ΑΕΠ είναι εφικτός υπό την προϋπόθεση της αποφυγής έκτακτων δημοσιονομικών παρεμβάσεων και της απαρέγκλιτης τήρησης των στόχων του προϋπολογισμού.

Summary

The Greek economy continues to grow, with the real GDP growing year-on-year by 1.2%, compared to the same quarter of 2022, and 2.0% for 2023 overall. The 2.0% growth is significantly higher than that for the Eurozone in 2023, which was estimated by Eurostat at 0.4%. The provisional estimate by the Hellenic Statistical Authority suggests a slowdown in economic activity for a second consecutive quarter, mainly due to the worse-than-expected fixed investment performance. Although from a higher reference base, the latter fell by 5.7% compared to the fourth quarter of 2022, while it increased by 4.0% throughout 2023.

The Office developed a set of projections to evaluate the prospects of the Greek economy for 2024. The Office's baseline forecast for the annual growth rate is 2.5% and for inflation is 2.9%. The Office's forecast is within the range of forecasts recently published by the European Commission, the International Monetary Fund and the Bank of Greece, which place the annual growth rate of the Greek economy for 2024 between 2.1% and 2.5%. Our main forecast is based on a rather conservative assumption regarding the increase in fixed investment through the Recovery and Resilience Facility (RRF) resources. The Office has developed alternative scenarios for the injection of RRF resources—grants and loans—equal to 3.6 billion euros into the economy for 2024. Assuming that the economy absorbs half of the above resources, the annual GDP growth rate for 2024 rises to 2.7%. With a more optimistic assumption for an injection of three-quarters of the total RRF resources, the annual GDP growth rate further rises to 2.9%, which exactly matches the forecast of the growth rate in the State Budget of 2024. Finally, with full injection of the RRF resources into the real economy, the annual GDP growth rate is projected at 3.2%. Therefore, accelerating fixed investment spending is a necessary condition for achieving growth in excess of 2.5% and in close vicinity of the Budget's target.

According to the Office's estimate, the consolidated Primary Balance of the General Government for the twelve-month period of January - December 2023 records a surplus of 3,624 million euros (highlighting an improvement of 4,150 million euros compared to the corresponding period of 2022), which significantly exceeds the last estimate of primary surplus reflected in the Report of the 2024

Budget, amounting to 2,555 million euros. The improvement is due to the same underlying factors we mentioned in the Third Quarterly Report 2023. These factors include increased tax revenues (from direct and indirect taxes) attributed to higher income from wages and pensions, better-than-expected revenues from tourism (higher by approximately 15.7% compared to 2022), an increase in electronic transactions, and finally inflationary pressures.

Inflation, based on the Harmonized Index of Consumer Prices (HICP), for February 2024, edged lower at 3.1%, compared to January 2024 (3.2%). Inflation has fallen fast during 2023 to 4.2%, highlighting a strong de-escalation from its February 2023 level which was 6.5%. According to our decomposition of HICP, this downward trend is mainly due to the significant drop in energy costs, as was the case in the Eurozone as well, driving the overall inflation downward. This drop in energy costs is compatible with the adopted economic policy of subsidizing energy bills for households and firms. Core inflation (excluding energy and unprocessed food) appears more persistent, standing at 3.3% for February 2024, similar to the pattern observed for the Eurozone. This development complicates the European Central Bank's decision on easing of monetary tightening. Food inflation is also particularly persistent, and according to the Office's analysis, contributed 56% to the annual inflation between January 2023 and January 2024, denting the purchasing power of especially the most vulnerable households. Policy interventions are therefore crucial for enhancing competition throughout the supply chain. Moreover, policies aiming at enhancing price transparency and identifying cases of unjustifiably large price increases in food and basic services, would be steps in the right direction. Such measures can help to mitigate the impact of inflation by supporting consumers to make more informed choices, potentially driving market competition and price adjustments. Specifically, such a measure would involve the adoption of area-specific apps and marketwatch electronic sites, with frequent or online updating of foods and services' selling prices. The higher the degree of consumers' informativeness (achieved through such apps) the higher the probability that firms will adjust their prices in order to remain competitive in the market. As such policies explicitly target prices, they may be more effective in combating inflation than income-supporting fiscal interventions which may importantly entail a non-negligible fiscal burden.

The Office also developed an inflationary scenario. In this scenario, an inflationary shock is triggered by excessive nominal wage increases well above the sum of inflation and productivity growth. In

such a setup, a counterproductive and self-perpetuating wage-price spiral is activated, eventually leading inflation to rise by one percentage point for 2024, to 3.9%. With higher inflation compared to its main trading partners, the Greek economy would suffer losses in terms of competitiveness, resulting in reduced exports, employment, real wages, private consumption and investment. These developments will result in GDP losses of approximately 2.4 billion euros - equivalent to 1.2% of GDP - over a three-year horizon, with a knock-on effect on public revenues. Higher inflation may also spark higher inflation expectations by households and businesses, jeopardizing the de-anchoring of these expectations and consequently causing a deviation of inflation from the ECB's medium-term target of 2.0%. A deviation of Greek inflation from the target would have negative consequences for the economy as mentioned above. Within this framework nominal wage increases should be within the economy's capabilities to absorb any detrimental knock-on effects on competitiveness. The recently announced rise of the minimum wage by 6.4% is marginally within (if not beyond) the economy's capabilities. This is conditional upon the economy's strong growth during 2024: weaker growth will jeopardise the disinflation process. The employment effects will depend on whether it will trigger a labour supply increase in sectors with labour shortages such as tourism. The inflation outlook will depend on businesses being able to absorb the increase labour costs, as well as on the potential increase of labour productivity in the medium term. In this context, businesses, especially those with high profitability, should absorb the expected increase in wage costs for 2024 into their profits - acting as a brake rather than a catalyst for further price rises - while demands for nominal wage increases should be within the economy's capabilities.

In conclusion, the prospects are positive for 2024, and we expect the Greek economy to grow faster than the Eurozone. The positive outlook for the Greek economy is supported by factors such as the continuation of the successful dis-investment of the Hellenic Financial Stability Fund from the banking sector, the strengthening of investments, political stability, and tax compliance policies. However, escalating geopolitical tensions and a volatile external environment pose uncertainties for the Greek economy. At the same time, long-term challenges related to the low investment-to-GDP ratio, the demographic crisis, and climate change continue to exist. For this reason, the implementation of the planned reforms and the effective utilization of the RRF resources are essential in boosting investment and stimulating growth. Regarding fiscal performance, our forecast for a lower growth rate than that

in the Budget highlights the uncertainty attached to the 2024 primary balance target, especially in the absence of the positive impact of high inflation on public revenues. Nonetheless, the Office's position is that the target for a 2.1% primary balance GDP is achievable, provided that unexpected fiscal interventions are avoided, and the budget targets are strictly adhered to.

1. Μακροοικονομικό Περιβάλλον και Προοπτικές

1.1. Διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις

Η παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη από την πανδημία, τον πόλεμο στην Ουκρανία και την πληθωριστική κρίση αποδεικνύεται ανθεκτική πέρα του αναμενόμενου. Ο πληθωρισμός μειώνεται ταχύτερα από ό,τι αναμενόταν αντανακλώντας ευνοϊκές εξελίξεις από την πλευρά της προσφοράς, κυρίως λόγω της αποκλιμάκωσης των τιμών της ενέργειας, αλλά και αποσυμπίεσης της αγοράς εργασίας, ενώ οι επιπτώσεις του στην απασχόληση και την οικονομική δραστηριότητα είναι περιορισμένες σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες η ιδιωτική κατανάλωση, λόγω αυξήσεων του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος αλλά και της απομείωσης του αυξημένου μετα-πανδημικού αποθέματος αποταμιεύσεων, στήριξε την οικονομική δραστηριότητα.

Επιπλέον, η περιοριστική νομισματική πολιτική των κεντρικών τραπεζών, που επιδρά συντονισμένα στις μεγάλες οικονομίες, έχει διατηρήσει τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό σταθερές απομακρύνοντας τον κίνδυνο ενεργοποίησης ενός σπινάλ αύξησης μισθών-τιμών που θα έθετε σε κίνδυνο την πορεία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού. Ωστόσο, η διατήρηση των υψηλών επιτοκίων για την καταπολέμηση του πληθωρισμού έχει αρνητική επίδραση στην ενεργή ζήτηση αλλά και την πιστωτική επέκταση που επηρεάζει τις επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο και κατοικίες. Η αναμενόμενη απόσυρση της δημοσιονομικής στήριξης, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες οικονομίες, και η συρρίκνωση δημοσιονομικού χώρου λόγω του υψηλότερου κόστους εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους αναμένεται να επιβραδύνουν την παγκόσμια ανάπτυξη το 2024. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ισχυρή ανάπτυξη στις Ηνωμένες Πολιτείες και σε πολλές οικονομίες των αναδυόμενων αγορών αντισταθμίζεται από την επιβράδυνση στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Λόγω της ανισόρροπης παγκόσμιας ανάκαμψης, η πρόβλεψη του ΔΝΤ για παγκόσμια ανάπτυξη 3,1% για το 2024 είναι μικρότερη του ιστορικού μέσου όρου (3,8%) για την περίοδο 2000-19.

Πέρα από το βασικό μακροοικονομικό σενάριο για την παγκόσμια οικονομία, μια σειρά παραγόντων μπορούν να επηρεάσουν είτε αρνητικά, είτε θετικά τις προοπτικές.

Για το 2024 το ΔΝΤ προβλέπει παγκόσμια ανάπτυξη στο 3,1%, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Ευρωζώνη εκτιμά αναιμική ανάπτυξη 0,8%.

Παγκόσμια οικονομία: θετικές προοπτικές

- Η ταχύτερη μείωση του πληθωρισμού θα μπορούσε να συμβάλει θετικά στην οικονομική ανάπτυξη περιορίζοντας την εκτιμώμενη απώλεια αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών και επιτρέποντας στις κεντρικές τράπεζες να προωθήσουν μια λιγότερο περιοριστική νομισματική πολιτική.
- Η ενδεχόμενα βραδύτερη από την υποτιθέμενη απόσυρση της δημοσιονομικής στήριξης από τις κυβερνήσεις των μεγάλων οικονομιών το 2024-25, θα οδηγήσει σε υψηλότερη από την προβλεπόμενη παγκόσμια ανάπτυξη στο εγγύς μέλλον.
- Η ταχύτερη οικονομική ανάκαμψη στην Κίνα μέσω των μεταρρυθμίσεων στον τομέα των ακινήτων ή η μεγαλύτερη από την αναμενόμενη δημοσιονομική στήριξη θα μπορούσαν να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, την ιδιωτική ζήτηση και να δημιουργήσουν θετικές διασυννοριακές επιδράσεις στην ανάπτυξη.
- Οι νέες τεχνολογίες και οι μεταρρυθμίσεις από την πλευρά της προσφοράς θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ισχυρότερη από την αναμενόμενη παγκόσμια ανάπτυξη, με τις προηγμένες οικονομίες ενδεχομένως να βιώσουν τα οφέλη νωρίτερα από ό,τι οι αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες. Όσον αφορά τις τελευταίες η ταχύτερη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερες από τις αναμενόμενες επενδύσεις και αύξηση της παραγωγικότητας και συνεπώς σε ταχύτερη σύγκλιση προς υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος.

Παγκόσμια οικονομία: αρνητικές προοπτικές

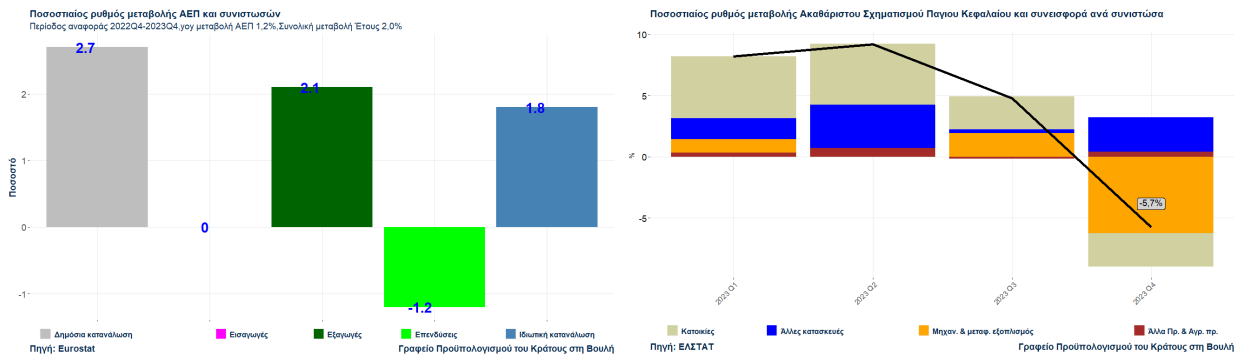
- Η αύξηση των τιμών των εμπορευμάτων εν μέσω γεωπολιτικών και καιρικών διαταραχών, στη Γάζα, στην Ερυθρά θάλασσα και ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία εμποδίζουν την παγκόσμια ανάκαμψη, με ενδεχόμενες αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων, την ενέργεια και το κόστος μεταφορών. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα θα μπορούσαν να προκαλέσουν περαιτέρω αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων θέτοντας σε κίνδυνο την διαδικασία αποπληθωρισμού.
- Η αυστηρότερη νομισματική πολιτική για την αντιμετώπιση του επίμονου πυρήνα του πληθωρισμού, θα μπορούσε να προκαλέσει πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων, ενισχύοντας τη χρηματοπιστωτική αστάθεια, προκαλώντας ροές κεφαλαίων προς ασφαλέστερους προορισμούς με δυσμενείς συνέπειες για το εμπόριο και την ανάπτυξη.
- Περαιτέρω επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας και εμβάθυνση της κρίσης ακινήτων με αρνητικές επιπτώσεις για τους εμπορικούς της εταίρους.
- Μία υπερβολικά απότομη στροφή προς τη δημοσιονομική εξυγίανση θα μπορούσε να οδηγήσει σε βραδύτερη από την αναμενόμενη ανάπτυξη βραχυπρόθεσμα. Οι δυσμενείς αντιδράσεις της αγοράς θα μπορούσαν να πείσουν ορισμένες χώρες που δεν διαθέτουν αξιόπιστο μεσοπρόθεσμο σχέδιο εξυγίανσης ή αντιμετωπίζουν κίνδυνο δυσπραγίας του χρέους να προβούν σε σκληρές προσαρμογές.

1.2. Εγχώριες εξελίξεις

ΑΕΠ και συνιστώσες

Η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται, αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό κατά τα δυο τελευταία τρίμηνα του 2023, παρά τις δυσκολίες προερχόμενες τόσο από ένα δυσμενές εξωτερικό περιβάλλον (γεωπολιτικές εντάσεις, πληθωριστικές πιέσεις, στασιμότητα στην Ευρωζώνη), όσο και από το εγχώριο περιβάλλον (φυσικές καταστροφές που είχαν σαν αποτέλεσμα τη μείωση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του πρωτογενούς τομέα¹).

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ συνολικά για το έτος 2023 το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) παρουσίασε αύξηση 2,0% σε σχέση με το 2022 (έναντι αύξησης κατά 0,4% στην Ευρωζώνη). Για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, το ΑΕΠ παρουσίασε, σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022, αύξηση

1,2% (0,0% στην Ευρωζώνη). Η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, για το τέταρτο τρίμηνο, οφείλεται στην αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης (2,7%), στην αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (2,1% συνολικά, 4,7% για υπηρεσίες και -1,6% για αγαθά) και στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (1,8%). Τέλος, οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών είχαν μηδενική μεταβολή (0,0% συνολικά, -4,0% για υπηρεσίες και 1,6% για αγαθά).

Αξιοσημείωτη είναι η μείωση των επενδύσεων συνολικά κατά 1,2% και επιμέρους των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου κατά 5,7%—αν και από αυξημένη βάση αναφοράς—που συνέβαλε αρνητικά στην εξέλιξη του ΑΕΠ. Η απότομη πτώση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου οφείλεται αφενός στην μειωμένη δαπάνη κατασκευών για κατοικίες αφετέρου στην μείωση δαπανών για μηχανολογικό και μεταφορικό εξοπλισμό. Ο ρυθμός ανάπτυξης κατά 2,0% συνολικά για το έτος, οφείλεται, στην αύξηση των επενδύσεων

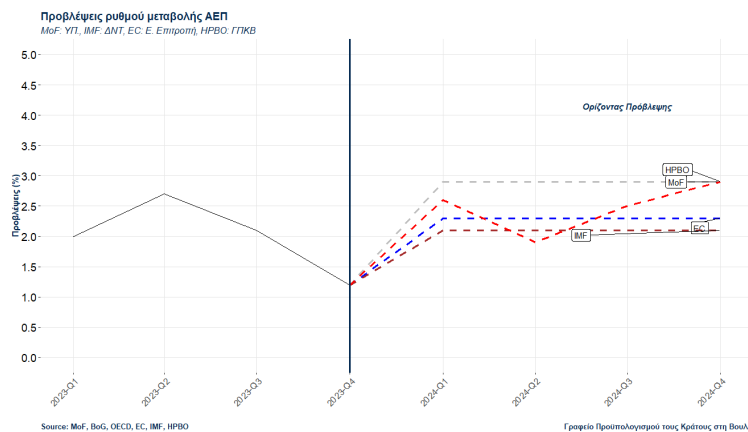
¹ Η ΕΛΣΤΑΤ στα προσωρινά στοιχεία καταγράφει μείωση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (σε τιμές βάσης 2022) του πρωτογενούς τομέα κατά 3,75%.

(4,0%), στην αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (3,7%), στην αύξηση της ιδιωτικής (1,8%) και της δημόσιας κατανάλωσης (1,7%). Αντίθετα, η αύξηση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών είχε αρνητική συμβολή (-2,1%). Όσον αφορά την διαχρονική συνεισφορά των συνιστωσών στον ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ σημαντικό ρόλο έχουν, κυρίως μετά την περίοδο της ανάκαμψης από την πανδημία, οι εξαγωγές, η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις. Η αρνητική συμβολή των καθαρών εξαγωγών των τελευταίων τριμήνων (κυρίως από το πρώτο τρίμηνο του 2023) φαίνεται να περιορίζεται με τη συνολική συνεισφορά τους για το 2023 να είναι θετική.

Προβλέψεις ΑΕΠ για το 2024

Πριν από την ανακοίνωση των στοιχείων ΑΕΠ του τρίτου τριμήνου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις [Χειμερινές Προβλέψεις](#) για την Ελλάδα εκτιμούσε μεγέθυνση 2,3% για το 2024 και το 2025. Το [ΔΝΤ](#), εκτιμά μεγέθυνση 2,1% για το 2024.² Η βασική πρόβλεψη του Γραφείου εκτιμά τον ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ στο 2,5%.

Προβλέψεις ΑΕΠ του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή

Εκτός της βασικής πρόβλεψης, το ΓΠΚΒ επεξεργάστηκε εναλλακτικά σενάρια που έχουν επίδραση στον ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ για το 2024. Τα σενάρια ενδέχεται να προκύψουν από το πρώτο τρίμηνο του 2024 (και να διατηρηθούν μέχρι και το τέταρτο τρίμηνο του 2024). Το πρώτο σενάριο εξετάζει τον αντίκτυπο επιτάχυνσης επενδυτικών δαπανών, προερχόμενων από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), στον ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Βάσει των

² Η Τράπεζα της Ελλάδος στη πρόσφατη [ανακοίνωση](#) της διατήρησε τις προβλέψεις του Δεκεμβρίου στο 2,5% για το 2024 και 2025 και στο 2,3% για το 2026.

ανακοινώσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (βλ. σελ. 23 της [Παρουσίασης](#) στη Συνέντευξη Τύπου «Η σημασία της αξιοποίησης των Ευρωπαϊκών Πόρων για την ελληνική οικονομία και την κοινωνία») προβλέπεται η εκταμίευση συνολικού ποσού 3,6 δισ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές εντός του 2024. Το σενάριο υποθέτει ότι οι επιχορηγήσεις του ΤΑΑ θα ανέλθουν σε 1,72 δισ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές (1,47 δισ. ευρώ σε σταθερές τιμές, έτος βάσης 2015 καταμερισμένα ισόποσα σε κάθε τρίμηνο του έτους). Το σενάριο επίσης υποθέτει ότι από τη συμβασιοποίηση των δανειακών πόρων του ΤΑΑ ύψους 1,9 δισ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές (1,57 δισ. ευρώ σε σταθερές τιμές, έτος βάσης 2015) θα προκύψει αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων εντός του 2024. Οι επιχορηγήσεις αλλά και η χορήγηση δανείων στον ιδιωτικό τομέα υποθέτουμε ότι είναι δημοσιονομικά ουδέτερες, δηλαδή δεν επηρεάζουν το δημόσιο χρέος. **Στη βασική εκδοχή αυτού του σεναρίου υποθέτουμε, συντηρητικά, ότι μόνο το 50% των ανωτέρω ποσών και από τα δυο σκέλη του ΤΑΑ θα διοχετευτούν τελικά στην οικονομία εντός του 2024.** Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο των προβλέψεων του υποδείγματος υποθέτουμε ότι οι επενδύσεις δημιουργούν άμεσα παραγωγικό κεφάλαιο. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία ωφελείται με αύξηση της ικανότητας παραγωγής χωρίς καθυστερήσεις στην εκτέλεση έργων.

Πίνακας 1: Προβλέψεις ΑΕΠ με εναλλακτικά σενάρια

Σενάριο πρόβλεψης	% ετήσια μεταβολή ΑΕΠ
Βασική πρόβλεψη	2,5%
Σενάριο 1 (Επενδύσεις ΤΑΑ)	2,7%
Σενάριο 2 (Πληθωριστικό σοκ)	2,1%

Σημ. Οι προβλέψεις έχουν παραχθεί με τη χρήση του μακρο-οικονομετρικού υποδείγματος NiGEM. Η βασική πρόβλεψη υποθέτει ότι το ποσοστό διοχέτευσης πόρων ΤΑΑ είναι 25%. Οι τεχνικές υποθέσεις περιγράφονται στο Παράρτημα.

Προβλέψεις ΑΕΠ του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή: πόροι ΤΑΑ

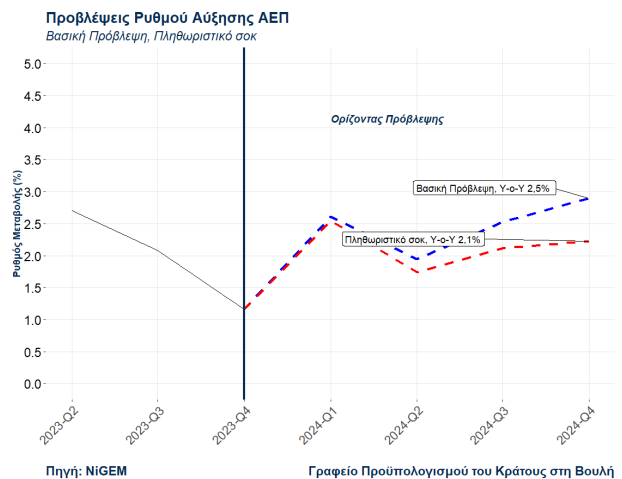
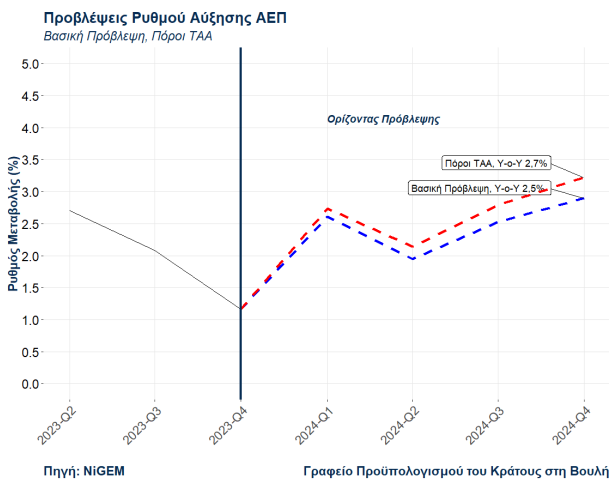
Στο σενάριο με συντηρητική αύξηση των επενδύσεων μέσω ΤΑΑ, η αύξηση των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων που θα προέλθει από τους πόρους του ΤΑΑ θα προσθέσει συνδυαστικά στον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ 0,2 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τη βασική

πρόβλεψη για το 2024, διαμορφώνοντας τον ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ στο 2,7%.
 Στον παρακάτω πίνακα παραθέτουμε τις εκτιμήσεις για τις ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις καθώς και ανάλυση ευαισθησίας σε διαφορετικές υποθέσεις ποσοστών διοχέτευσης των πόρων του ΤΑΑ στην οικονομία. Παρατηρούμε σημαντική αύξηση των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων καθώς αυξάνει το ποσοστό διοχέτευσης πόρων του ΤΑΑ, και αντίστοιχη αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ σε 2,9% και 3,2%.

Το Γραφείο εκτιμά ότι, εφόσον εκλείψουν οι κίνδυνοι από το εξωτερικό περιβάλλον και προχωρήσει γοργά η εκτέλεση των έργων του ΤΑΑ που έχουν υπογραφεί, υπάρχουν οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη άνω του 2,5%.

Πίνακας 2: Ευαισθησία σεναρίου ΤΑΑ με εναλλακτική διοχέτευση πόρων στην πραγματική οικονομία

	% ετήσια μεταβολή Ιδιωτικών Επενδύσεων	% ετήσια μεταβολή Δημοσίων Επενδύσεων	% ετήσια μεταβολή ΑΕΠ
Βασική πρόβλεψη	1,3%	3,2%	2,5%
Διοχέτευση ΤΑΑ 50%	3,5%	9,0%	2,7%
Διοχέτευση ΤΑΑ 75%	5,7%	14,8%	2,9%
Διοχέτευση ΤΑΑ 100%	7,9%	20,6%	3,2%

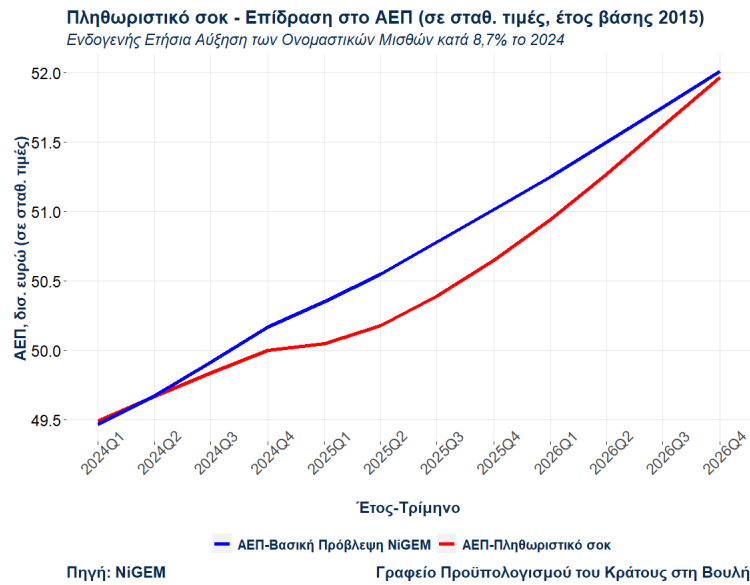

Προβλέψεις ΑΕΠ του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή: πληθωριστικό σοκ

Στο δεύτερο σενάριο που ονομάζουμε πληθωριστικό σοκ, ο πληθωρισμός αυξάνεται κατά 1% και διαμορφώνεται στο 3,9% σε σχέση με τη βασική πρόβλεψη που εκτιμά πληθωρισμό στο 2,9%. Η αύξηση αυτή προέρχεται από υποθετική αύξηση των ονομαστικών μισθών για το σύνολο της οικονομίας κατά περίπου 8,7% το 2024. Η τελευταία, για παράδειγμα, υπερβαίνει την αύξηση του μισθολογικού κόστους για το 2023 που υπολογίζεται, σύμφωνα με την [ΕΛΣΤΑΤ](#), στο 6%. Θα μπορούσε να προέλθει από συνδυασμό παραγόντων όπως για παράδειγμα λόγω των δικαιολογημένων απαιτήσεων για κάλυψη απωλειών αγοραστικής δύναμης, ή μίας πιθανής νέας αναζωπύρωσης πληθωρισμού που προέρχεται από ένα νέο εξωτερικό σοκ. Σε αυτό το σενάριο υποθέτουμε ότι η αύξηση των ονομαστικών μισθών κατά 8,7% είναι τέτοια που υπερβαίνει σημαντικά το άθροισμα του πληθωρισμού και του ρυθμού αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας. Το άθροισμα αυτό δίνει ένα ασφαλές περιθώριο αύξησης ονομαστικών μισθών που δεν επιφέρει επιπλέον πληθωριστικές πιέσεις. Η αύξηση του πληθωρισμού κατά περίπου 1 ποσοστιαία μονάδα το 2024 θα επιφέρει μείωση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ στο 2,1% το 2024, δηλαδή 0,4 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τη βασική πρόβλεψη για το 2024.

Όπως παρατηρούμε από την επεξεργασία αυτού του σεναρίου στο παρακάτω διάγραμμα, η αύξηση των ονομαστικών μισθών επιφέρει σημαντική αρνητική επίπτωση στη μεσοπρόθεσμη τάση του ΑΕΠ σε σύγκριση με τη βασική πρόβλεψη μέχρι και το τέλος του 2026, με συνολικές σωρευτικές απώλειες ΑΕΠ 2,4 δισ. ευρώ, ισοδύναμες με 1,2% του ΑΕΠ, περίπου. Η αύξηση των ονομαστικών μισθών θα οδηγήσει σε υψηλότερο πληθωρισμό καθώς οι επιχειρήσεις προσπαθούν να ισοσταθμίσουν το υψηλότερο κόστος παραγωγής με αύξηση τιμών. Η οικονομία οδηγείται σε έναν αντιπαραγωγικό ανταγωνισμό μισθών τιμών που εν τέλει οδηγεί σε απώλεια αγοραστικής δύναμης. Οι απώλειες του ΑΕΠ κατά 2,4 δισ. ευρώ προέρχονται αφενός από την απώλεια ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας που μεταφράζεται σε μείωση εξαγωγών, αφετέρου από τις απώλειες σε όρους απασχόλησης (λόγω υψηλότερου πραγματικού μισθού που μειώνει τη ζήτηση εργασίας) που μεταφράζονται σε μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης αλλά και

Υπερβάλλουσες αυξήσεις μισθών είναι πιθανό να αποβούν σε βάρος της αγοραστικής δύναμης του εισοδήματος των εργαζομένων δημιουργώντας τις συνθήκες για τη δημιουργία ενός σπινάλ αυξήσεων μισθών-τιμών.

μείωση επενδύσεων σε σχέση με τη βασική πρόβλεψη. Σε αυτό το σενάριο η οικονομία θα έχει χάσει μια τριετία προσαρμογής μέχρι να καλύψει την απόσταση από την τάση του ΑΕΠ που θα ίσχυε χωρίς την υπερβάλλουσα πληθωριστική πίεση.

Πέρα από τα σενάρια που αναλύσαμε παραπάνω μια σειρά παραγόντων μπορούν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τις προβλέψεις του Γραφείου για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Ελληνική οικονομία: θετικές προοπτικές

- Η συνεχιζόμενη αύξηση της απασχόλησης και των μισθών σε συνδυασμό με την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και της βελτίωσης του εξωτερικού περιβάλλοντος θα συμβάλει στην αποκατάσταση της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών, ενισχύοντας την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις.
- Το φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον, η επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και η στήριξη μέσω του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ελλάδας θα τονώσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις.
- Στον τραπεζικό τομέα, η συνέχιση της επιτυχούς στρατηγικής απο-επένδυσης του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) αναμένεται να διαδραματίσει κομβικό ρόλο για τη μελλοντική αναπτυξιακή προοπτική της οικονομίας.
- Θετικές επιπτώσεις στην πορεία της οικονομίας το 2024 αναμένονται και από τις ευοίωνες προοπτικές του τουρισμού, την πρόοδο της επένδυσης στο Ελληνικό, και την πολιτική σταθερότητα.
- Οι προσπάθειες του οικονομικού επιτελείου για την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης μπορεί να αποδώσει, ήδη από το 2024, πρόσθετα έσοδα, δημιουργώντας καλύτερες προϋποθέσεις αποπληρωμής του χρέους. Στις προσπάθειες αυτές περιλαμβάνονται η διασύνδεση από επιχειρήσεις ταμειακών μηχανών με POS, καθώς και η επέκταση της υποχρεωτικότητας αποδοχής πληρωμών με πλαστικό χρήμα.

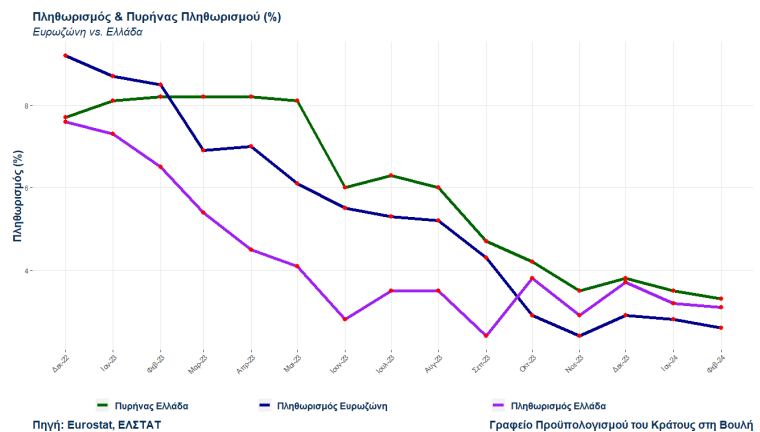
Ελληνική οικονομία: αρνητικές προοπτικές

- Ενδεχόμενη επιδείνωση της κρίσης στην Ουκρανία, στη Μέση Ανατολή και Ερυθρά θάλασσα αποτελεί σημαντικό αρνητικό κίνδυνο, καθώς αυξάνει την αβεβαιότητα και ασκεί ανοδική πίεση στο κόστος της εφοδιαστικής αλυσίδας και τον πληθωρισμό.
- Ο επίμονος πληθωρισμός, που θα μπορούσε να παραμείνει υψηλός, για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα των πιέσεων από τις αυξήσεις μισθών και συντάξεων πέρα από τις δυνατότητες της οικονομίας και των κλυδωνισμών στις τιμές αγαθών του πρωτογενούς τομέα που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες.
- Χαμηλότερο από το αναμενόμενο ποσοστό απορρόφησης και κυρίως διοχέτευσης των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας καθώς και καθυστερήσεων στην εκτέλεση έργων, πιθανόν θα προκαλούσε αναμικτή ανάκαμψη επενδύσεων.
- Η καθυστέρηση στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων (για παράδειγμα ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης, αξιόπιστη εφαρμογή αξιολόγησης δημοσίων λειτουργιών) δυσχεραίνει το πλαίσιο επιχειρηματικότητας (cost of doing business), δημιουργεί πρόσθετο κόστος ευκαιρίας για τις επιχειρήσεις και αποθαρρύνει τις επενδύσεις.

Πληθωρισμός

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού δείχνει να παγιώνεται σαν αποτέλεσμα της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ³. Ο πληθωρισμός (ετήσια ποσοστιαία μεταβολή του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή) ανήλθε τον Φεβρουάριο του 2024 στο 3,1% σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, μειωμένος σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2023 (6,5%) και οριακά σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (3,2%).

Ο **πυρήνας** του πληθωρισμού (δεν περιλαμβάνει την ενέργεια και τα μη επεξεργασμένα τρόφιμα), διαμορφώθηκε στο 3,3% τον Φεβρουάριο του 2024, μειωμένος σε σχέση με τον Φεβρουάριο του προηγούμενου έτους (8,2%) και ελαφρώς σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (3,5%). Στην Ευρωζώνη, τον Φεβρουάριο, ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 2,6% ενώ ο **πυρήνας** του πληθωρισμού διαμορφώθηκε στο 3,3%. Η σταδιακή αποκλιμάκωση ξεκίνησε από τον Οκτώβριο του 2022 και επιταχύνθηκε τους τελευταίους μήνες του 2023 ως αποτέλεσμα της πτώσης των τιμών της ενέργειας. Όμως, ο πυρήνας του πληθωρισμού παρουσιάζει μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στα περιοριστικά μέτρα της ΕΚΤ και ιδιαίτερα ο πληθωρισμός στις υπηρεσίες που παραμένει τούς τελευταίους μήνες στο 4,0%.

Πλαίσιο Α: Συνιστώσες πληθωρισμού ΕΔΤΚ στην Ελλάδα

Ως συνέπεια της πανδημίας COVID και του πολέμου Ρωσίας-Ουκρανίας, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει προκύψει για τη συμπεριφορά του πληθωρισμού ΕΔΤΚ (HICP, Harmonised Index of Consumer Prices) στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα. Το ενδιαφέρον αυτό συνδέεται και με την κατάλληλη νομισματική πολιτική για την αντιμετώπιση του κινδύνου 'απαγκίστρωσης' των πληθωριστικών προσδοκιών (de-anchoring risk of inflation expectations) από τον μακροχρόνιο στόχο 2,0% πληθωρισμού της ΕΚΤ. Εκτός από τη σπουδαιότητα του ΕΔΤΚ πληθωρισμού, ο προσδιορισμός των επιμέρους συνιστωσών του, δηλαδή των

³Το βασικό επιτόκιο πολιτικής της ΕΚΤ αυξήθηκε σταδιακά από 0,5% στις 27/7/2022 σε 1,25% στις 14/9/2022 και μέχρι τις 20/9/2023 έχει φτάσει στο 4,5%.

τιμών των επιμέρους κατηγοριών στον δείκτη τιμών καταναλωτή που αποφέρουν το τελικό μέγεθος του πληθωρισμού, είναι εξίσου σημαντικός. Προσεγγίσεις για τον ποσοτικό προσδιορισμό των συνιστωσών αυτών στηρίζονται σε μεθοδολογίες όπως αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG ECFIN, 2023) σε συνδυασμό με στατιστικά δεδομένα από τη Eurostat για συνιστώσες όπως τρόφιμα (food), ενέργεια (energy), υπηρεσίες (services) και άλλα βιομηχανικά προϊόντα (non-energy industrial goods). Η ανάλυση (decomposition) του τελικού ποσοστιαίου μεγέθους του πληθωρισμού σε επιμέρους ποσοστά πληθωρισμού κάθε μιας από τις ανωτέρω κατηγορίες συνιστά τον ποσοτικό προσδιορισμό των συνιστωσών του πληθωρισμού (inflation decomposition). Ειδικότερα, οι συνιστώσες ενέργεια και τρόφιμα είναι σημαντικές λόγω του ευρέως φάσματος οικονομικών δραστηριοτήτων που καλύπτουν. Από τις δύο παραπάνω συνιστώσες, οι τιμές ενέργειας αποτέλεσαν τον στόχο πολιτικών ενίσχυσης από το κράτος, ενώ επίσης συνιστούν και καθοριστικό παράγοντα της δυναμικής του πληθωρισμού. Το Γραφείο προέβη στην ανάλυση του ΕΔΤΚ πληθωρισμού στις ανωτέρω 4 συνιστώσες κάνοντας χρήση των στοιχείων της Eurostat. Το χρονικό διάστημα εκτείνεται από τον Οκτώβριο 2022 μέχρι τον Ιανουάριο 2024. Η απεικόνιση των 4 συνιστωσών δίνεται στο παρακάτω Διάγραμμα.

Για τον Οκτώβριο 2022, ο πληθωρισμός ήταν 9,5% και η συνεισφορά των συνιστωσών ήταν: 3,1% από τα τρόφιμα, 1,5% από τα άλλα βιομηχανικά προϊόντα, 2,3% από την ενέργεια, και 2,6% από τις υπηρεσίες. Κατά τη διάρκεια του τετάρτου τριμήνου του 2022 η συνιστώσα της ενέργειας υποχώρησε σημαντικά, οδηγώντας τον πληθωρισμό σε αποκλιμάκωση. Ειδικότερα, για τον Δεκέμβριο 2022, ο πληθωρισμός έπεσε στο 7,6%, με τις συνιστώσες να συνεισφέρουν κατά 3,3% τα τρόφιμα, 1,6% τα άλλα βιομηχανικά προϊόντα, 0,5% η ενέργεια, και 2,1% οι υπηρεσίες. Ο προσδιορισμός αυτών των συνιστωσών για το Δεκέμβριο 2022 είναι σύμφωνος με την ανάλυση των συνιστωσών που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (μεταξύ πολλών χωρών και) για την Ελλάδα (European Commission, 2023, σελ. 25, Figure 30)^a.

Η αποκλιμάκωση αυτή συνεχίστηκε ακόμα περισσότερο στη διάρκεια του 2023 με τη συνιστώσα της ενέργειας να υποχωρεί περαιτέρω και να περνάει σε αρνητικά πεδία. Στο τέλος της περιόδου ανάλυσης, τον Ιανουάριο 2024, ο πληθωρισμός κινήθηκε στο επίπεδο του 3,2%, με τη συνιστώσα της ενέργειας να συνεισφέρει κοντά στο -0,5%, τη συνιστώσα των τροφίμων να συνεισφέρει κοντά στο 1,8%, τη συνιστώσα των βιομηχανικών προϊόντων κατά περίπου 0,5%, και των υπηρεσιών κατά περίπου 1,5%.

Τα βασικά συμπεράσματα αναφορικά με την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού με την παράλληλη μείωση

της συνιστώσας της ενέργειας είναι τα εξής. Πρώτον, η αποκλιμάκωση είναι συμβατή με την εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής επιδότησης λογαριασμών ενέργειας για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΔΝΤ με στοιχεία από την Ελλάδα οι στοχευμένες επιδοτήσεις και μεταβιβάσεις με εισοδηματικά κριτήρια κρίνονται ως επιτυχημένες, αφενός επειδή ενίσχυσαν την αγοραστική δύναμη των πιο ευάλωτων νοικοκυριών, αφετέρου διότι εξοικονομήθηκαν πόροι (σε σχέση με οριζόντια μέτρα), στο μέτρο του εφικτού, από τον κρατικό προϋπολογισμό. Δεύτερον, με βάση τα δεδομένα του Ιανουαρίου 2024, η συνιστώσα των τροφίμων αποτελεί τον κύριο τροφοδότη του πληθωρισμού ΕΔΤΚ. Το συμπέρασμα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για τον σχεδιασμό οικονομικής πολιτικής με στόχο την απομείωση της συνιστώσας αυτής.

^aEuropean Commission, DG ECFIN, (2023), *Inflation in the euro area and the EU*, Technical Note for the Eurogroup. Data Eurostat.

Πλαίσιο Β: Πληθωριστικές προσδοκίες και κίνδυνος απόκλισης πληθωρισμού από τον στόχο της ΕΚΤ

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνεχίζεται στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη με τον ίδιο ρυθμό περίπου. Η νέα δειγματοληπτική έρευνα καταναλωτών της ΕΚΤ καταγράφει μεταξύ άλλων και τις πληθωριστικές προσδοκίες των νοικοκυριών ανά χώρα^a. Για την Ελλάδα συγκεκριμένα καταγράφει σημαντικές αποκλίσεις των μελλοντικών βραχυχρόνιων (12-μήνου) και μεσοπρόθεσμων (τριετίας) προσδοκιών πληθωρισμού. Συγκεκριμένα, για τον Ιανουάριο 2024, η κεντρική τιμή των πληθωριστικών προσδοκιών 12-μήνου (τριετίας) που αναφέρουν τα νοικοκυριά διαμορφώθηκε στο 10,1% (6,4%). Η τιμή για την προσδοκία 12-μήνου απέχει σημαντικά από το 3,2% του δημοσιευμένου πληθωρισμού για τον Ιανουάριο 2024 αλλά και από τις προσδοκίες των νοικοκυριών που μετρούνται σε άλλες χώρες. Για παράδειγμα, στην Ισπανία η κεντρική τιμή είναι 3,5%, στην Πορτογαλία είναι 4,9%, στην Ιταλία είναι 3,5%, και στην Γαλλία είναι 3%. Έτσι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού δεν δείχνει να έχει περάσει στις πληθωριστικές προσδοκίες των νοικοκυριών στην Ελλάδα στον βαθμό που έχει περάσει σε άλλες χώρες. Αυτό το εύρημα δείχνει ότι ο κίνδυνος απόκλισης του πληθωρισμού από τον στόχο του 2,0% είναι υπαρκτός για την Ελλάδα. Οι προσδοκίες μπορούν κάλλιστα να τροφοδοτήσουν τον πληθωρισμό. Στην προσπάθεια τους να προστατευθούν από τον πληθωρισμό, καταναλωτές και επιχειρήσεις ενδέχεται να συμβάλλουν,

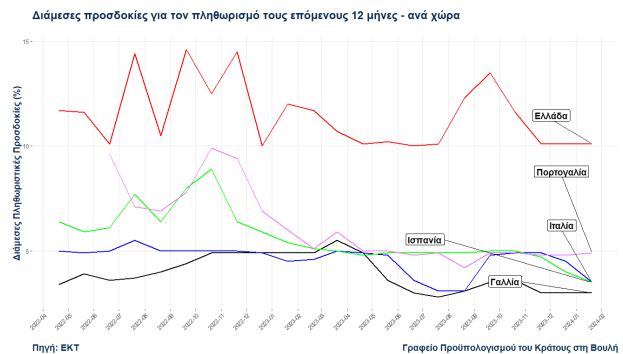
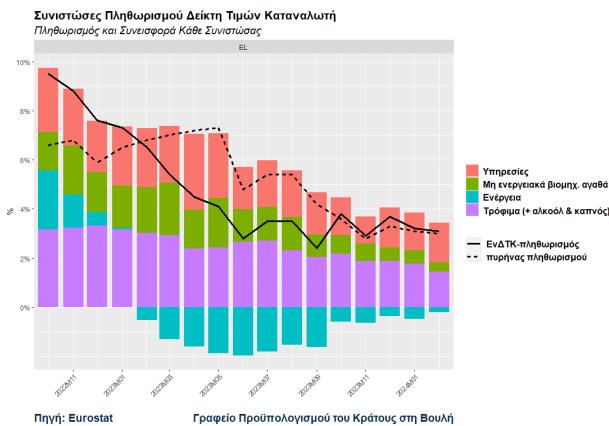
με έναν ανταγωνισμό αυξήσεων μισθών και τιμών, στην παγίωση του σε ένα υψηλότερο ποσοστό επαληθεύοντας τις προσδοκίες τους. Στη διεθνή βιβλιογραφία^b αναφέρεται ότι σε ένα πληθωριστικό περιβάλλον οι καταναλωτές είναι πιο επιρρεπείς στην αλλαγή των προσδοκιών τους, ιδιαίτερα όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με συχνές αυξήσεις τιμών. Αυτό το συμπέρασμα πιθανόν να αποτελεί μία εξήγηση για τη συμπεριφορά των προσδοκιών των ελληνικών νοικοκυριών καθώς ο έντονος πληθωρισμός στο καλάθι τροφίμων (και λόγω της συχνότητας αγορών) ίσως συμβάλλει στο να τροφοδοτούνται οι πληθωριστικές προσδοκίες. Στην επεξεργασία των σεναρίων προβλέψεων στην παρούσα έκθεση αναφερθήκαμε στον κίνδυνο για απώλειες ΑΕΠ σε βάθος τριετίας στην περίπτωση που ενεργοποιηθεί ένα σπιράλ μισθών-τιμών. Οι πληθωριστικές προσδοκίες ενδέχεται να ενεργήσουν ως παράγοντας ανάφλεξης του σπιράλ.

Μέτρα για την ενίσχυση του ανταγωνισμού σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα και ενίσχυση της διαφάνειας τιμών καθώς και ενδυνάμωση των καταναλωτών με περισσότερες πληροφορίες και εργαλεία για τη σύγκριση τιμών μπορεί να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη μετρίαση των επιπτώσεων του πληθωρισμού. Ένα τέτοιο εργαλείο θα μπορούσε να ήταν η εκτεταμένη χρήση ιστοσελίδων τύπου marketwatch ανά συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, με συχνή επικαιροποίηση, online, των τιμών που εμφανίζονται στο 'ράφι' για διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες. Όταν οι καταναλωτές μπορούν εύκολα να συγκρίνουν τιμές και να επιλέγουν λιγότερο ακριβές εναλλακτικές, και οι επιχειρήσεις είναι ενήμερες για τη λειτουργία ενός τέτοιου αποτελεσματικού πλαισίου ενημέρωσης, τότε οι τελευταίες είναι πιθανότερο να προσαρμόσουν τις τιμολογιακές τους στρατηγικές για να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Επίσης επίμονος και ουσιαστικός έλεγχος για περιπτώσεις αδικαιολόγητα μεγάλης αύξησης τιμών στα τρόφιμα και βασικές υπηρεσίες θα ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση.

Το Γραφείο εκτιμά ότι ένταση των παρεμβάσεων πολιτικής προς την ενίσχυση του ανταγωνισμού θα συμβάλει στην αποτροπή του κινδύνου απόκλισης του πληθωρισμού από τον στόχο του 2,0%.

^aECB Consumer Expectations Survey

^bD'Acunto, F., Malmendier, U., Ospina, J., and Weber, M., (2021), "Exposure to Grocery Prices and Inflation Expectations", *Journal of Political Economy*, vol. 125 (5)

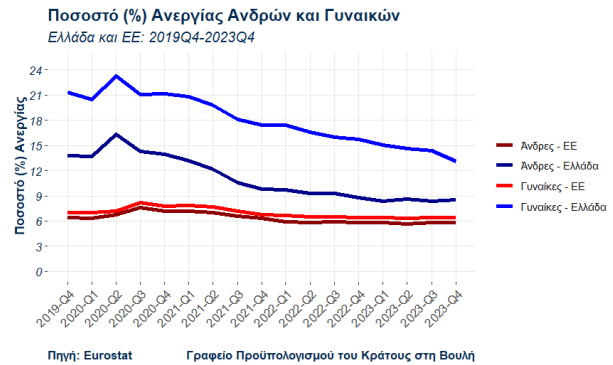
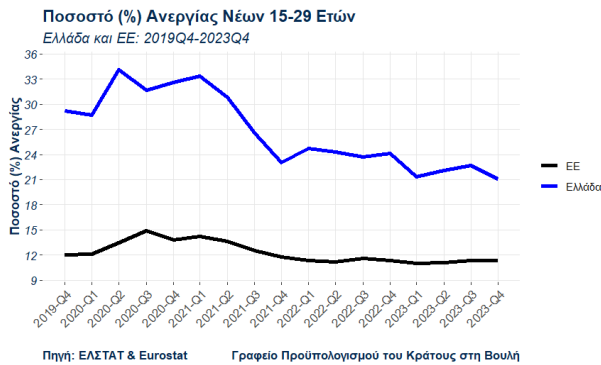
Αγορά Εργασίας

Η ανεργία και το ποσοστό απασχόλησης τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα συγκλίνουν με σταθερά βήματα προς τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η ανεργία υποχωρεί αλλά με βραδύτερο ρυθμό. Σύμφωνα με τριμηνιαία εποχικά διορθωμένα [στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ](#), το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας το 4ο τρίμηνο του 2023 διαμορφώθηκε σε 10,6% έναντι 11,9% το ίδιο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Ο αριθμός των ανέργων το [4ο τρίμηνο](#) του 2023 ανήλθε σε 489 χιλιάδες άτομα, μειωμένος κατά 61 χιλιάδες άτομα σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2022 (μείωση 12,5%).

Παρότι οι γυναίκες συνεχίζουν να παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας από τους άνδρες (13,1% και 8,5% το 4ο τρίμηνο του 2024, αντίστοιχα), σημειώθηκε σημαντική βελτίωση το τελευταίο έτος: το ποσοστό ανεργίας των γυναικών μειώθηκε κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες από το 4ο τρίμηνο του 2022 στο 4ο τρίμηνο του 2023, με την αντίστοιχη μείωση να είναι 0,3 ποσοστιαίες μονάδες για τους άνδρες⁴. Ιδιαίτερα θετική εξέλιξη αποτελεί η μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών που διαμορφώθηκε σε 21,1% το 4ο τρίμηνο του 2023 έναντι 24,1% το 4ο τρίμηνο του 2022. Με βάση τα τριμηνιαία στοιχεία, το σύνολο των απασχολούμενων το 4ο τρίμηνο του 2023 ανήλθε σε 4,2 εκατομμύρια άτομα, αριθμός αυξημένος κατά 50 χιλιάδες άτομα σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2022 (αύξηση 1,2%).

⁴Σημαντική, ωστόσο, παραμένει η υστέρηση των γυναικών στην αγορά εργασίας με το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών να ανήλθε σε 52,6% έναντι του 67,3% των ανδρών (4ο τρίμηνο 2023).

Η μεγαλύτερη ευελιξία της αγοράς εργασίας, η εφαρμογή του σχεδίου Ελλάδα 2.0 για επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό και δεξιότητες, η διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία, αποτελούν αναγκαίες συνθήκες για την συνέχιση της δυναμικής αποκλιμάκωσης της ανεργίας.

Η **μερική απασχόληση** κατά το 4ο τρίμηνο του 2023, διαμορφώθηκε στο 7,4% του συνόλου της απασχόλησης (έναντι 7,9% στο 4ο τρίμηνο του 2022) ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωζώνη είναι 20,8% (έναντι 20,6% στο 4ο τρίμηνο του 2022).

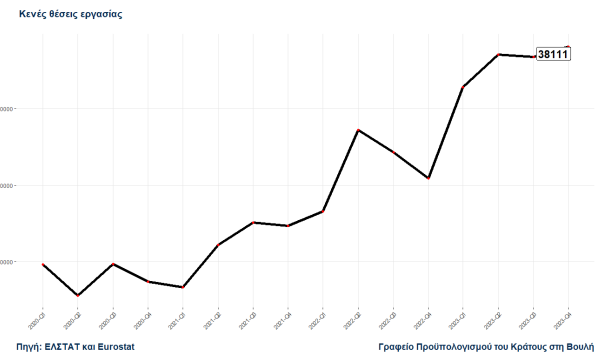
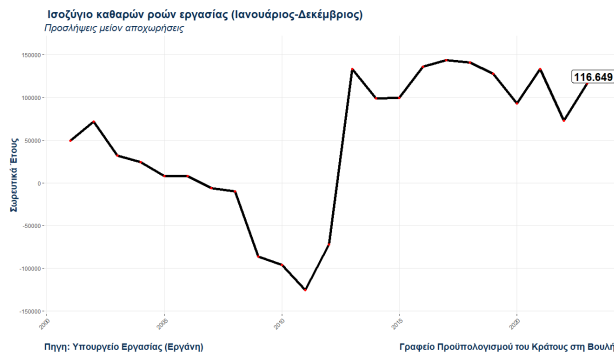
Ροές μισθωτής εργασίας, κενές θέσεις και αμοιβές

Η αγορά εργασίας διατηρεί τη θετική δυναμική της. Σύμφωνα με τα **στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας που τηρούνται στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ**, το 2023 καταγράφηκαν 3.214.205 προσλήψεις και 3.097.556 αποχωρήσεις, διαμορφώνοντας ένα θετικό ισοζύγιο 116.649 θέσεων μισθωτής εργασίας (από θετικό ισοζύγιο 72.847 το 2022). Η βελτίωση στις ροές της αγοράς εργασίας το 2023 κατά 43.802 θέσεις εργασίας, σε σχέση με το 2022, οφείλεται στην αύξηση των προσλήψεων (302.900 περισσότερες από το προηγούμενο έτος) που υπερέβησαν την αύξηση των αποχωρήσεων (259.098 περισσότερες από το προηγούμενο έτος). Η μερική (και εκ περιτροπής) απασχόληση αντιστοιχούσε στο 48,6% των νέων προσλήψεων το 2023, σχεδόν αμετάβλητη σε σχέση με το 2022 (48,9%). Όσον αφορά τον μήνα **Ιανουάριο του 2024**, καταγράφηκαν 195.001 προσλήψεις και 226.998 αποχωρήσεις, διαμορφώνοντας ένα αρνητικό ισοζύγιο 31.997 θέσεων μισθωτής εργασίας (από αρνητικό ισοζύγιο 27.611 τον Ιανουάριο του 2023)⁵.

Σύμφωνα με τα **στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ** ο αριθμός των κενών θέσεων εργασίας στο σύνολο της οικονομίας⁶ κατά το τέταρτο τρίμηνο 2023 (38.111) παρουσιάζει αύξηση κατά 82,1% σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο 2022 (20.927).

⁵ Η επιδείνωση στις ροές της αγοράς εργασίας τον Ιανουάριο του 2024 κατά 4.386 θέσεις εργασίας, σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2023, οφείλεται στην αύξηση των αποχωρήσεων (13.074 περισσότερες από το προηγούμενο έτος) που υπερέβησαν την αύξηση των προσλήψεων (8.688 περισσότερες από το προηγούμενο έτος). Η μερική (και εκ περιτροπής) απασχόληση αντιστοιχούσε στο 48,5% των νέων προσλήψεων τον Ιανουάριο του 2024, σχεδόν αμετάβλητη σε σχέση με το 2023 (48,9%).

⁶ Εξαίρονται ο πρωτογενής τομέας και οι δραστηριότητες των νοικοκυριών.

Η αυξημένη ζήτηση εργασίας σε συνδυασμό με την υποχώρηση της ανεργίας αντανακλάται και στις αμοιβές με τον (εποχικά διορθωμένο) [Δείκτη Μισθολογικού Κόστους](#) στο σύνολο της οικονομίας να παρουσιάζει ονομαστική αύξηση κατά 5,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Ωστόσο, ο ταχύτερος ρυθμός ανόδου των κενών θέσεων σε σχέση με την πτώση της ανεργίας αναδεικνύει την αυξημένη αναντιστοιχία μεταξύ των ζητούμενων και προσφερόμενων δεξιοτήτων⁷. Χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι τα υπερβάλλοντα προσόντα/δεξιότητες των εργαζόμενων σε σχέση με τα ζητούμενα στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με το Μηχανισμό Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας ([ΜΔΑΑΕ](#)) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μόνο το 59% των εργαζόμενων με τριτοβάθμια εκπαίδευση απασχολείται σε θέσεις υψηλών δεξιοτήτων. Επιπλέον, η Ελλάδα υστερεί διαχρονικά στο ποσοστό θέσεων υψηλών δεξιοτήτων σε σχέση με την ΕΕ⁸. Αναγνωρίζοντας τη σημασία της συμπόρευσης των ζητούμενων με τις προσφερόμενες δεξιότητες και γνώσεις η σχετική μεταρρυθμιστική πρόταση της χώρας στο Σχέδιο “Ελλάδα 2.0” αφορά τη μεταρρύθμιση της Εθνικής Στρατηγικής για το Σύστημα της Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης μέσα από δύο επενδυτικά πλαίσια, την Εθνική Στρατηγική για το Σύστημα Αναβάθμισης Δεξιοτήτων (προϋπολογισμός 40 εκατ. ευρώ) και τα οριζόντια προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων (προϋπολογισμού 1.000 εκατ. ευρώ). Πρωτοβουλίες ενημέρωσης των νέων για τις δεξιότητες που είναι σε έλλειψη, ενίσχυση της διασύνδεσης της επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, και κίνητρα στους νέους για στροφή σε περιζήτητες δεξιότητες μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των παραπάνω επενδυτικών πλαισίων.

⁷ Το μέγεθος της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων αλλά και ευρύτερα προσόντων, και γνωστικού πεδίου έχει καταγραφεί για την Ελλάδα σε σχετικές μελέτες. Για παράδειγμα, Katsikas, D. (2021) “Skills mismatch in the Greek labour market: insights from a youth survey”, ELIAMEP Policy Paper 79

⁸ Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (ΜΔΑΑΕ), [δεδομένα](#).

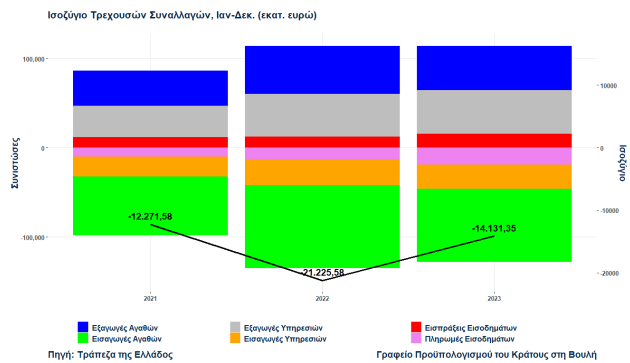
Εξωτερικός τομέας

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2023 το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών βελτιώθηκε κατά 7,1 δις. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022. Η μείωση του ελλείμματος οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εισπράξεων των πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων κατά 25,5% (έναντι αύξησης 5,6% το 2022) και στη μείωση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά 10,4% (έναντι αύξησης 37,9% το 2022).

Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν ελαφρώς κατά 3,1% (έναντι αύξησης 36,5% το 2022) ενώ οι πληρωμές πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων αυξήθηκαν κατά 41,5% (έναντι αύξησης 33,1% το 2022).

Όσον αφορά τις ταξιδιωτικές εισπράξεις, αυτές αυξήθηκαν κατά 2,8 δις. ευρώ το 2023 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (αύξηση 15,7%). Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην άνοδο της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 17,6%, καθώς η μέση δαπάνη ανά ταξίδι μειώθηκε κατά 2,7%. Ειδικά για τον Δεκέμβριο του 2023, το έλλειμμα μειώθηκε κατά 460,0 εκατ. ευρώ, εξέλιξη που οφείλεται κυρίως στην αύξηση των εισπράξεων

των πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων κατά 51,3% (έναντι μείωσης 6,6% το 2022) και στη μείωση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά 12,2% (έναντι αύξησης 10,3% το 2022). Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 12,3% (έναντι αύξησης 19,5% το 2022) ενώ οι πληρωμές πρωτογενών και δευτερογενών εισοδημάτων αυξήθηκαν κατά 37,8% (έναντι αύξησης 72,8% το 2022).

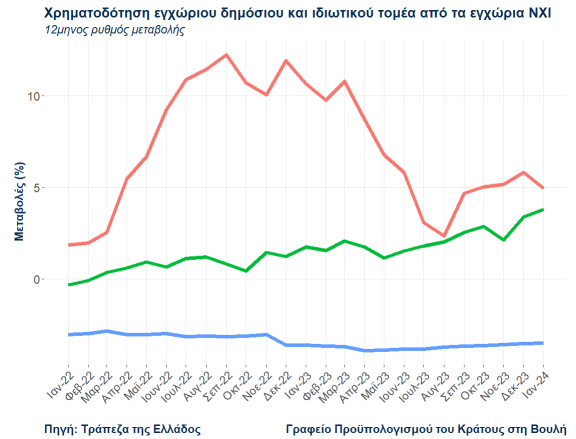
Τραπεζικός τομέας και ρευστότητα

Η απο-επένδυση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας από το μετοχικό κεφάλαιο των τριών συστημικών τραπεζών (Alpha bank, Eurobank και Πειραιώς) εν μέσω ευνοϊκών συνθηκών για τον κλάδο (αναβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Ελλάδας, βελτίωση των βασικών δεικτών ανθεκτικότητας) ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο για το τραπεζικό σύστημα.

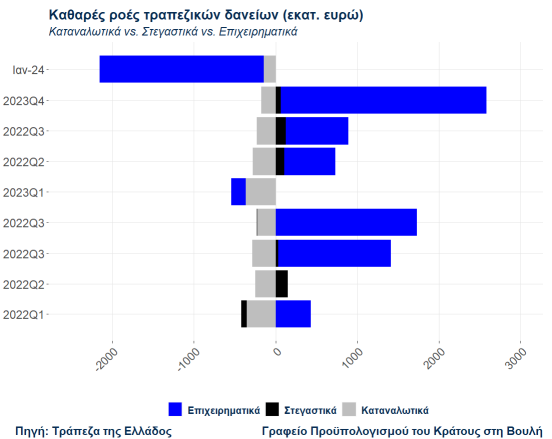
Ο κλάδος παρουσίασε αύξηση της κερδοφορίας που πηγάζει κατά κύριο λόγο από τη μετακύλιση της ανόδου

του βασικού επιτοκίου της ΕΚΤ στα επιτόκια χορηγήσεων και τη συνεπακόλουθη αύξηση εσόδων από τόκους.

Ο συνολικός δανεισμός του ιδιωτικού τομέα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα ακολούθησε ανοδική πορεία την περίοδο Ιανουάριος 2023 - Ιανουάριος 2024. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Ιανουάριο του 2024 το υπόλοιπο των δανείων ήταν 115,2 δις ευρώ, αυξημένο κατά 2,23 δις ευρώ (2,0%) σε ετήσια βάση και κατά 3,0 δις ευρώ (2,6%) σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2023. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της τραπεζικής χρηματοδότησης προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις έχει σταθεροποιηθεί το τελευταίο τρίμηνο στην περιοχή του 5%, ενώ ελαφρώς χαμηλότερος είναι ο ρυθμός μεταβολής καταναλωτικών δανείων. Τα στεγαστικά δάνεια παρουσιάζουν αρνητικό ρυθμό μεταβολής για όλο το 2023.

Οι καθαρές ροές που αφαιρούν τις αποπληρωμές δανείων παρουσιάζουν επίσης επιβράδυνση κατά την διάρκεια του έτους. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος πραγματοποιήθηκαν σημαντικές αποπληρωμές επιχειρηματικών δανείων λόγω της αύξησης των επιτοκίων.⁹

Αναφορικά με τις καταθέσεις επιχειρήσεων και νοικοκυριών, τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος καταγράφουν το ποσό των 189,7 δις. ευρώ τον Ιανουάριο του 2024, αυξημένες κατά 5,5 δις. ευρώ (3,0%) σε ετήσια βάση και κατά 128 εκατ. ευρώ (0,1%) σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2023.

⁹ Στο παράρτημα παραθέτουμε πληροφορίες σχετικά με τις ακαθάριστες ροές τραπεζικής χρηματοδότησης.

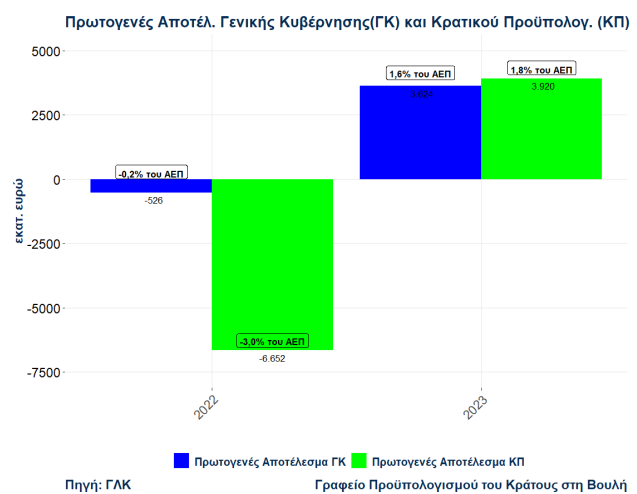
2. Γενική Εικόνα Προϋπολογισμού

2.1. Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του 2023

Σύμφωνα με την εκτίμηση του ΓΠΚΒ, το Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης με προσαρμογές το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του 2023 καταγράφει πλεόνασμα 3.624 εκατ. ευρώ που ισοδυναμεί με βελτίωση 4.150 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το αντίστοιχο δωδεκάμηνο του 2022.

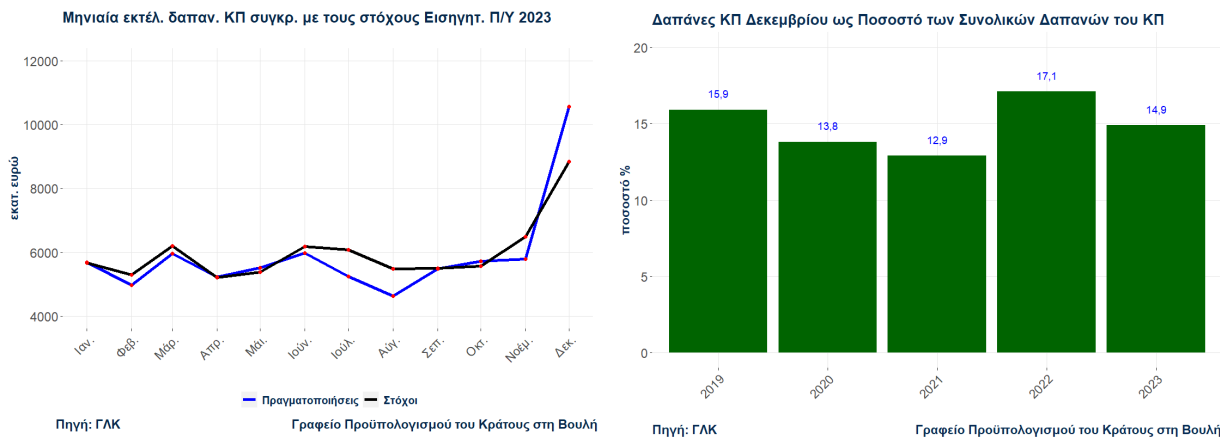
Ο Κρατικός Προϋπολογισμός παρουσιάζει ταμειακό Πρωτογενές Πλεόνασμα 3.920 εκατ. ευρώ βελτιωμένο κατά 10.573 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου του 2022. Η βελτίωση οφείλεται κατά κύριο λόγο στα αυξημένα φορολογικά έσοδα κατά 6.410 εκατ. ευρώ, και στη μείωση των πρωτογενών δαπανών κατά 3.357 εκατ. ευρώ, ενώ οι τόκοι αυξήθηκαν κατά 2.667 εκατ. ευρώ.

Κατά την εκτέλεση του ΚΠ 2023 παρατηρείται απόκλιση, σε σχέση με τους στόχους της Εισηγητικής τού ΚΠ 2023, στο σκέλος των δαπανών. Συνολικά, για το δωδεκάμηνο Ιαν.-Δεκ. 2023, οι πραγματοποιήσεις υπολείπονται από τους στόχους κατά 1.106 εκατ. ευρώ. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι μέρος της απόκλισης από τους στόχους, οφείλεται στην καθυστέρηση εκταμίευσης πόρων του επιχορηγούμενου σκέλους του ΤΑΑ, που καταγράφεται ως μειωμένα έσοδα από 'μεταβιβάσεις' ύψους 1.718 εκατ. ευρώ. Κατά συνέπεια μειωμένες καταγράφονται και οι αντίστοιχες δαπάνες του ΤΑΑ σε σχέση με τους στόχους της Εισηγητικής τού ΚΠ 2023 κατά 1.573 εκατ. ευρώ. Όπως παρατηρείται στο διάγραμμα, οι μεγαλύτερες μηνιαίες αποκλίσεις συνολικών δαπανών, εκτός από τον Ιούνιο έως και τον Σεπτέμβριο 2023, που αντανακλά στην παρατεταμένη προεκλογική περίοδο, συγκεντρώνονται το δίμηνο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου. Σημειώνεται ότι η αύξηση των δαπανών κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2023 (10.571 εκατ. ευρώ ή 14,9% επί των συνολικών δαπανών του ΚΠ 2023) σε σύγκριση με τον μέσο όρο δαπανών των προηγούμενων μηνών Ιανουαρίου έως Νοεμβρίου του 2023 (5.472 εκατ. ευρώ ή 7,7% επί των συνολικών δαπανών του ΚΠ

2023) παρατηρείται κάθε χρόνο. Κατά την περίοδο 2019-2023 παρατηρούμε ότι το ποσοστό δαπανών του Δεκεμβρίου είναι αυξημένο και κυμαίνεται από 13% έως 17% (αρκετά μεγαλύτερο δηλαδή από το 8% που θα ήταν το ποσοστό στην περίπτωση όπου η κατανομή των δαπανών στους 12 μήνες θα ήταν ομοιόμορφη) ως ποσοστό της συνολικής ετήσιας δαπάνης του ΚΠ.

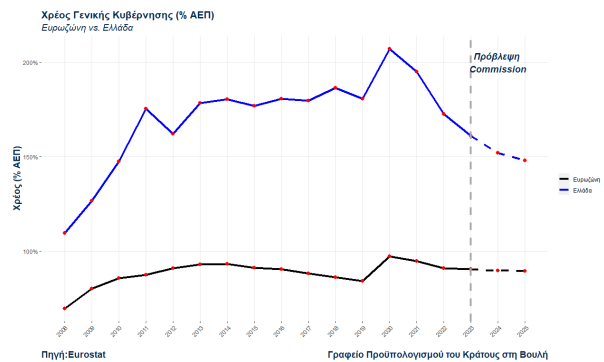
Πολύ σημαντική συνεισφορά στην αύξηση των δαπανών του Δεκεμβρίου έχουν κάθε χρόνο οι επενδυτικές δαπάνες, οι οποίες κατά κανόνα είναι αυξημένες στο τέλος του έτους. Συγκεκριμένα, για το έτος 2023 οι επενδυτικές δαπάνες (ΠΔΕ και ΤΑΑ) του Δεκεμβρίου είναι 2.615 εκατ. ευρώ, ενώ οι ετήσιες επενδυτικές δαπάνες είναι 11.201 εκατ. ευρώ, δηλαδή οι δαπάνες του Δεκεμβρίου είναι σχεδόν το ένα τέταρτο της ετήσιας δαπάνης (23,3%). Αντίστοιχα για το έτος 2022 οι επενδυτικές δαπάνες του Δεκεμβρίου αποτέλεσαν το 20,0% της ετήσια δαπάνης. Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι σχεδόν κάθε χρόνο, με βάση τον εκτιμώμενο διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο, η εκάστοτε πολιτική ηγεσία προχωράει κατά τον μήνα Δεκέμβριο στην καταβολή κάποιων έκτακτων παροχών (π.χ. κοινωνικό μέρισμα, βοήθημα σε χαμηλοσυνταξιούχους) η οποία επηρεάζει τη δαπάνη του Δεκεμβρίου κάθε έτους. Το Γραφείο δεν θεωρεί απαραίτητα λόγω ανησυχίας τη συγκέντρωση δαπανών στον βαθμό που δεν υπάρχει ρίσκο δημοσιονομικού εκτροχιασμού.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό η χρηματοδότηση από το σκέλος των επιχορηγήσεων του ΤΑΑ να επιταχυνθεί προκειμένου να τονωθεί η επενδυτική δραστηριότητα, ιδιαίτερα ύστερα από την υστέρηση που παρουσίασε το τέταρτο τρίμηνο του 2023.

2.2. Δημόσιο χρέος

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης βρίσκεται σε πορεία αποκλιμάκωσης από το 2020 όπου είχε ανέλθει στο 207% του ΑΕΠ. Το 2022 μειώθηκε στο 172,6% ενώ οι προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρουν περαιτέρω μείωση, συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί για το 2023 στο 160,9%. Για το 2024 και το 2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει περαιτέρω μείωση στο 151,9% και 147,9% αντίστοιχα.

Μέσα σε αυτό το ευνοϊκό πλαίσιο για το χρέος, οι τρεις από τους τέσσερις βασικούς οίκους αξιολόγησης (με εξαίρεση την Moody's) αναβάθμισαν το ελληνικό αξιόχρεο δίνοντας στη χώρα την επενδυτική βαθμίδα.¹⁰ Όλες οι αξιολογήσεις δίνουν την αναβάθμιση με σταθερές προοπτικές, και επισημαίνουν την ευνοϊκή δυναμική του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, τη δημοσιονομική σταθερότητα, τους ισχυρούς ρυθμούς μεγέθυνσης και το σταθερό πολιτικό πλαίσιο. Οι ίδιοι

παράγοντες σε συνδυασμό με τα ευνοϊκά χαρακτηριστικά του ελληνικού χρέους θα αποτελέσουν τον καταλύτη για περαιτέρω αναβαθμίσεις. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΟΔΔΗΧ ακολουθεί μια επιτυχημένη στρατηγική χρηματοδότησης και διαχείρισης του χρέους που συμβάλει ιδιαίτερα στην εξοικονόμηση δαπανών τόκων. Η στρατηγική περιλαμβάνει για παράδειγμα τις πρόωρες αποπληρωμές τοκοχρεολυσίων, την τοποθέτηση εκδόσεων αξιογράφων σε όλη την καμπύλη αποδόσεων για ενίσχυση της ρευστότητας της αγοράς των ελληνικών ομολόγων σε όλες τις λήξεις.

Οι αποδόσεις δεκαετών τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου

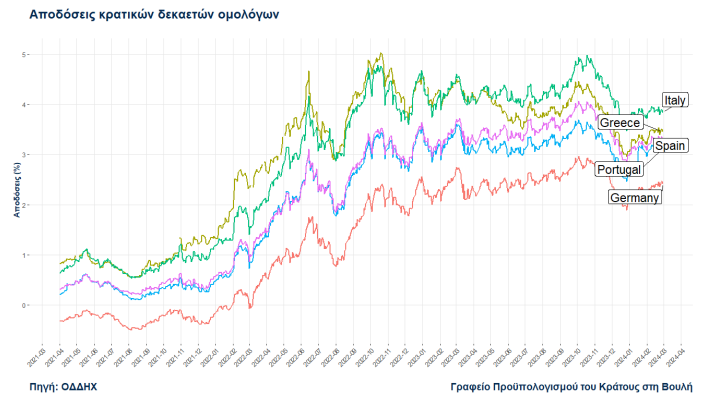
Η αυξανόμενη αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου, σε συνδυασμό με τη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής, είχαν επηρεάσει αυξητικά τις αποδόσεις των δεκαετών τίτλων τόσο του ελληνικού κράτους όσο και άλλων χωρών της Ευρωζώνης μέχρι και τον Οκτώβριο του 2023. Ωστόσο, η αποκλιμάκωση των αποδόσεων τόσο των ελληνικών όσο και των ευρωπαϊκών τίτλων που ακολούθησε, φαίνεται να σταμάτησε στα τέλη του προηγούμενου έτους, με αποτέλεσμα οι αποδόσεις του ελληνικού δεκαετούς ομολόγου να διαγράφουν μια αν-

¹⁰S&P BBB-, DBRS BBB(low) και Fitch BBB-.

οδική πορεία τους πρώτους μήνες του 2024, με τάση σταθεροποίησης. Παρά ταύτα οι αποδόσεις όλων των χωρών απέχουν από αυτές του Οκτωβρίου, ενώ όσον αφορά τις αποδόσεις των ελληνικών τίτλων, συνεχίζουν να διατηρούνται σε χαμηλότερα επίπεδα από τις αντίστοιχες των ιταλικών τίτλων ήδη από τον Μάιο του 2023.

Παρά την ανοδική πορεία αποδόσεων των ελληνικών (και των ευρωπαϊκών) τίτλων, των τελευταίων μηνών, η διαφορά (spread) από τους αντίστοιχους τίτλους της Ευρωζώνης έχει μειωθεί σε σχέση με πέρυσι.

Συγκεκριμένα, στα τέλη Φεβρουαρίου του 2024, η διαφορά από τους γερμανικούς τίτλους είχε διαμορφωθεί στις 104,3 μονάδες βάσης (από 176,2 πέρυσι), από τους πορτογαλικούς τίτλους στις 33,9 μονάδες βάσης (από 91,0 πέρυσι), από τους ισπανικούς τίτλους στις 16,7 μονάδες βάσης (από 81,4 πέρυσι) και από τους ιταλικούς στις -38,6 μονάδες βάσης (από -5,7 πέρυσι). Τα επιτόκια των κρατικών ομολόγων παίζουν καθοριστικό ρόλο στην τιμολόγηση των

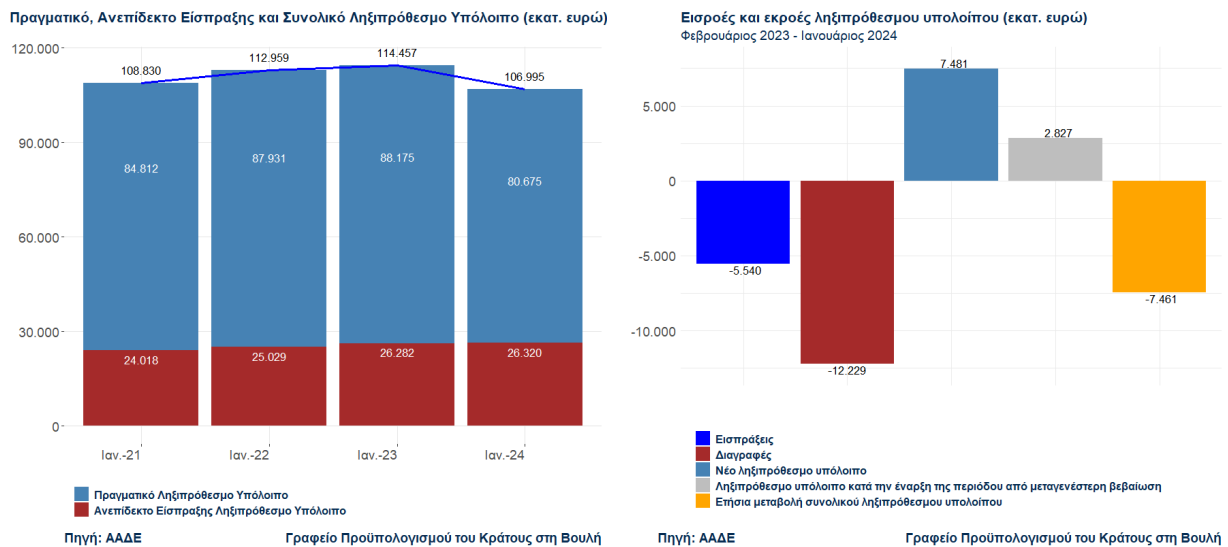

εταιρικών ομολόγων. Επομένως το κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων συνήθως μειώνεται όταν μειώνεται και το κόστος δανεισμού του δημοσίου. Επιπλέον, οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα (π.χ. εξαγορές) γίνονται πιο ελκυστικές καθώς η παρούσα αξία μιας ελληνικής επιχείρησης βελτιώνεται όταν το επιτόκιο μειώνεται.

2.3. Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και απαιτήσεις Δημοσίου

Ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις Δημοσίου

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο¹¹ στο τέλος του Ιανουαρίου του 2024, διαμορφώθηκε στα 107 δισ. ευρώ, μειωμένο κατά 7,5 δισ. ευρώ σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2023. Σημειώνεται ότι ποσοστό 24,6% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, που αντιστοιχεί σε 26,3 δισ. ευρώ,

αφορά σε οφειλές που χαρακτηρίζονται ως ανεπίδεκτες είσπραξης¹². Η μείωση αυτή υπολογίζεται από (α) τις νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές ύψους 7,5 δισ. ευρώ συν (β) τις ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/2/2023 που βεβαιώθηκαν μεταγενέστερα ύψους 2,8 δισ. ευρώ, μείον (γ) τις εισπράξεις και διαγραφές, οι οποίες αγγίζουν συνολικά τα 17,8 δισ. ευρώ. Στο σημείο αυτό αξίζει να υπογραμμιστεί η σημαντική αύξηση των διαγραφών του διαστήματος 1/2/2023-31/1/2024 (12,2 δισ. ευρώ) έναντι των διαγραφών της αντίστοιχης προηγούμενης περιόδου (1,6 δισ. ευρώ). Η διαφορά αυτή πηγάζει από τη διαγραφή οφειλών της ΟΣΕ ΑΕ ύψους 10,4 δισ.

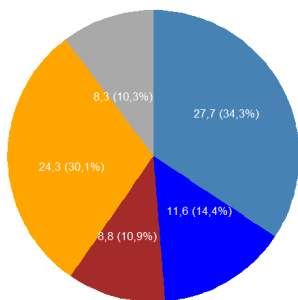
¹¹ Το «Συνολικό Ληξιπρόθεσμο Υπόλοιπο» περιλαμβάνει τις συσσωρευμένες οφειλές στο τέλος κάθε μήνα αναφοράς, ανθροίζοντας το «παλιό» ληξιπρόθεσμο χρέος, όπως διαμορφώθηκε στις 30/11 του προηγούμενου έτους, με το «νέο» ληξιπρόθεσμο χρέος, όπως διαμορφώθηκε μέχρι τον μήνα αναφοράς και αφαιρώντας εισπράξεις και διαγραφές έναντι «παλιού» και «νέου» ληξιπρόθεσμου χρέους μέχρι τον μήνα αναφοράς.

¹² Πρόκειται για οφειλές των οποίων η είσπραξη είναι αντικειμενικά αδύνατη, βάσει των προϋποθέσεων που ορίζονται στο άρθρο 82 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΝΔ 356/1974). Αφορά για παράδειγμα περιπτώσεις στις οποίες ο οφειλέτης και οι συνυπόχρεοί του δε διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία και ολοκληρώθηκε η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων και απαιτήσεων του οφειλέτη (και έπαυσαν οι εργασίες πτώχευσης αν πρόκειται για πτωχό). Οι οφειλές αυτές σημείωσαν μικρή αύξηση σε ετήσια βάση, κατά 38,2 εκατ. ευρώ. Κατά συνέπεια η μείωση του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου προέρχεται από τη μεταβολή του «πραγματικού» ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, δηλαδή του συνολικού μετά την αφαίρεση του ανεπίδεκτου είσπραξης υπολοίπου, το οποίο σημείωσε μείωση, υπό την ισχυρή επίδραση της διαγραφής των 10,4 δισ. ευρώ της ΟΣΕ ΑΕ, κατά 7,5 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση αγγίζοντας την 1/2/2024 τα 80,7 δισ. ευρώ.

ευρώ, η οποία πραγματοποιήθηκε το διάστημα Απριλίου - Μαΐου του 2023. Εξετάζοντας την ποιοτική διάρθρωση του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου διαπιστώνουμε ότι το 59,6% αυτού, που αντιστοιχεί σε 48,1 δις. ευρώ, πηγάζει από φορολογικές οφειλές (άμεσοι και έμμεσοι φόροι, φόροι στην περιουσία, ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης κτλ.).

Το υπόλοιπο των πραγματικών ληξιπρόθεσμων οφειλών προέρχεται από άλλες κατηγορίες οφειλής, οι οποίες παρουσιάζουν χαμηλό ποσοστό είσπραξης. Σύμφωνα με στοιχεία της ΑΑΔΕ, σε αυτές περιλαμβάνονται τα πρόστιμα (φορολογικά και μη φορολογικά) τα οποία αποτελούν το 30,1% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, καθώς αγγίζουν τα 24,3 δις. ευρώ και οι μη φορολογικές οφειλές (δάνεια, δικαστικά έξοδα, καταλογισμοί κτλ.), οι οποίες αποτελούν το 10,3% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 8,3 δις. ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι 8,8 δις. ευρώ από τις φορολογικές οφειλές πηγάζουν από αφερέγγυους οφειλέτες και 11,6 δις. ευρώ αφορούν σε οφειλές με λήξη δόσεων πέραν της τελευταίας δεκαετίας, απομένουν 27,7 δις. ευρώ οφειλών από τις οποίες, σύμφωνα με στοιχεία της ΑΑΔΕ, πηγάζει άνω του 90% των εισπράξεων. Με άλλα λόγια το σύνολο σχεδόν των εισπράξεων προέρχεται από μόλις το 34% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου. Αναλύοντας περαιτέρω την προέλευση των εισπράξεων σε σχέση με την ανωτέρω κατανομή του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι από το σύνολο των εισπράξεων για το έτος 2023 (5,5 δις. ευρώ) μόνο το 5,1% (που αντιστοιχεί σε 278,2 εκατ. ευρώ) προέρχεται από μη φορολογικές οφειλές. Επίσης, μόλις το 1,5% των εισπράξεων πηγάζει από τα πρόστιμα, ενώ το ίδιο ποσοστό αγγίζουν και οι εισπράξεις που προέρχονται από τις φορολογικές οφειλές με λήξη δόσεων εκτός δεκαετίας.

Κατανομή πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου (δισ. ευρώ)
Σε παρένθεση αναφέρονται ποσοστά

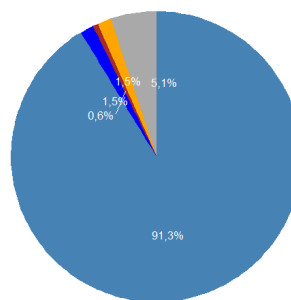

- Μη φορολογικές οφειλές
- Πρόστιμα
- Φορολογικές οφειλές αφερέγγυων οφειλετών
- Φορολογικές οφειλές με λήξη δόσεων εκτός δεκαετίας
- Φορολογικές οφειλές με μεγαλύτερη πιθανότητα είσπραξης

Πηγή: ΑΑΔΕ

Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή

Κατηγορίες προέλευσης εισπράξεων

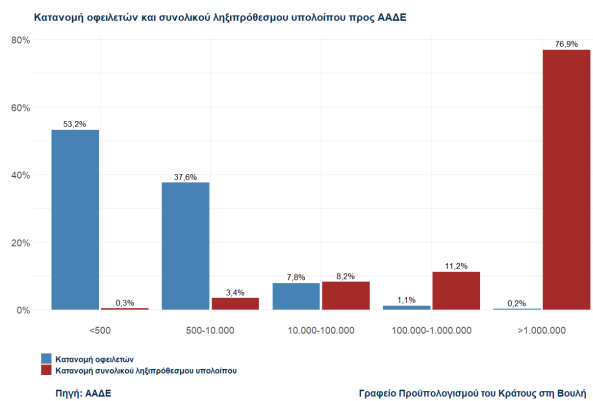
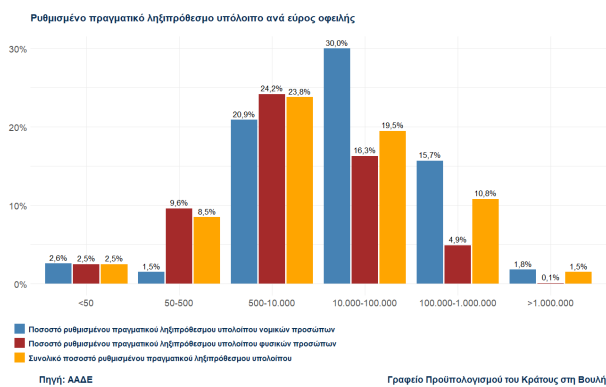
- Μη φορολογικές οφειλές
- Πρόστιμα
- Φορολογικές οφειλές αφερέγγυων οφειλετών
- Φορολογικές οφειλές με λήξη δόσεων εκτός δεκαετίας
- Φορολογικές οφειλές με μεγαλύτερη πιθανότητα είσπραξης

Πηγή: ΑΑΔΕ

Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή

Ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό σημειώνουν, τέλος, οι εισπράξεις που προέρχονται από αφερέγγυους οφειλέτες, καθώς αποτελούν το 0,6% του συνόλου. Συνεπώς, το σύνολο σχεδόν των εισπράξεων (91,3% που αντιστοιχεί σε 5 δις. ευρώ) προέρχεται από τις φορολογικές οφειλές που δεν ανήκουν στις ανωτέρω κατηγορίες.

Επιπλέον, σημειώνεται ότι μόλις το 5,8% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου βρίσκεται σε ρύθμιση, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 4,7 δις. ευρώ. Το υψηλότερο ποσοστό των συνολικών ρυθμισμένων οφειλών (23,8%) εντοπίζεται στο εύρος 500 με 10.000 ευρώ, ενώ εντός αυτού του εύρους το ποσοστό των ρυθμισμένων οφειλών αγγίζει το 26,2% για ποσά από 3.000 έως 5.000 ευρώ. Ωστόσο, τα ποσοστά διαφέρουν μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων. Συγκεκριμένα, το υψηλότερο ποσοστό ρυθμισμένων οφειλών φυσικών προσώπων εντοπίζεται μεταξύ 500 και 10.000 ευρώ (24,2%), ενώ τα νομικά πρόσωπα ρυθμίζουν σε υψηλότερο ποσοστό (30%) οφειλές που ανήκουν στο εύρος από 10.000 έως 100.000 ευρώ. Χαμηλά ποσοστά ρύθμισης οφειλών διαπιστώνονται τόσο σε χαμηλά ποσά οφειλής (ιδιαίτερα κάτω των 500 ευρώ), όσο και σε υψηλά ποσά οφειλής (άνω των 20.000 ευρώ για φυσικά πρόσωπα και άνω των 150.000 ευρώ για νομικά πρόσωπα).

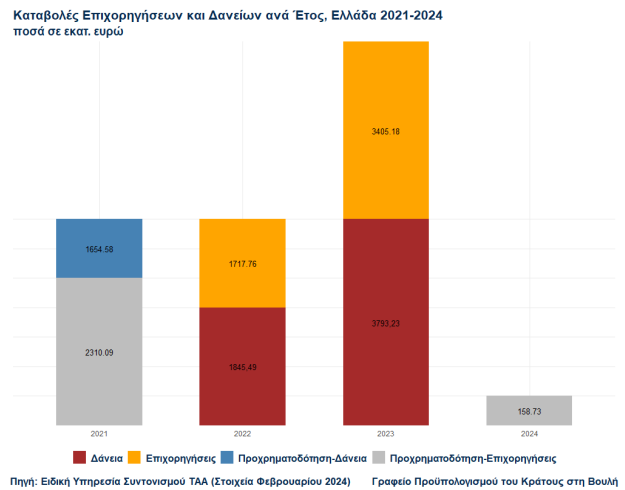
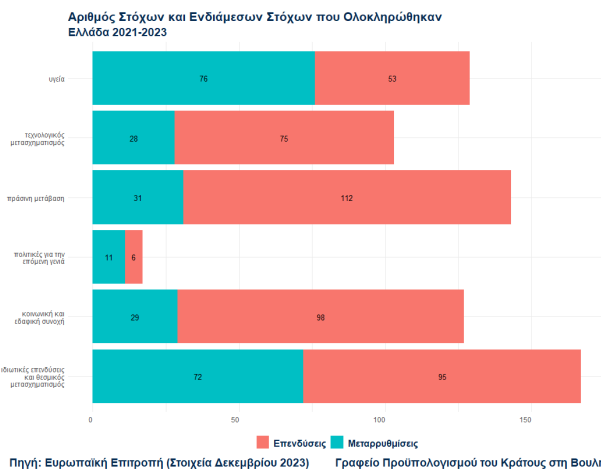

Εξετάζοντας την κατανομή των οφειλετών και του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου διαπιστώνεται ότι το σύνολο σχεδόν των οφειλών (96,3%) πηγάζει από την κατηγορία άνω των 10.000 ευρώ. Ειδικότερα, στο εύρος οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ συγκεντρώνεται το 76,9% του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου και μόλις το 0,2% των οφειλετών. Αντιθέτως, το 90,8% των οφειλετών συγκεντρώνεται στις οφειλές έως 10.000 ευρώ με το συνολικό τους ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο να αγγίζει το 3,7% των συνολικών οφειλών.

3. Διαρθρωτικές εξελίξεις

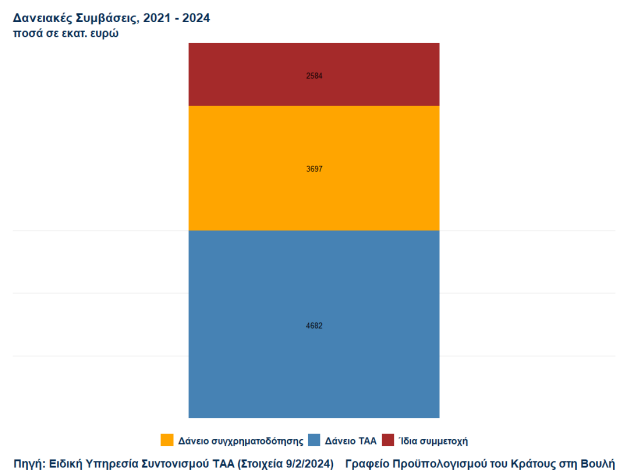
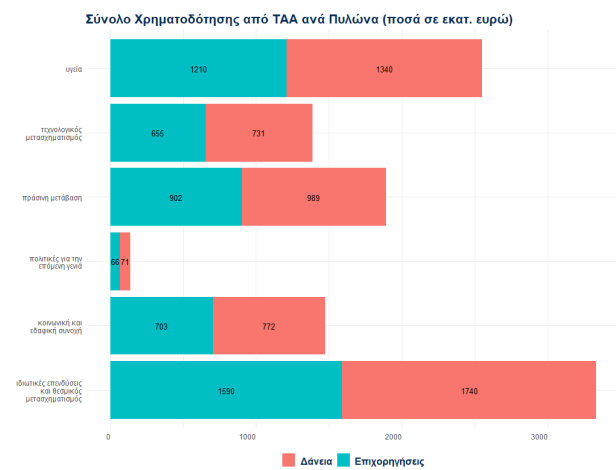
3.1. Ελλάδα και Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Τον Φεβρουάριο 2024 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την **ενδιάμεση αξιολόγηση** του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) προκειμένου να αξιολογηθεί η πορεία εφαρμογής του. Ένα από τα βασικά συμπεράσματα αυτής της αξιολόγησης είναι ότι η εφαρμογή του Σχεδίου ΤΑΑ, αναμένεται να οδηγήσει σε επιπρόσθετη αύξηση (σε σύγκριση με την περίπτωση που δεν θα είχε εφαρμοστεί το ΤΑΑ) του πραγματικού ΑΕΠ της Ευρώπης μέχρι και 1,4% το 2026, που διατηρείται σε βάθος χρόνου. Επιπλέον προβλέπεται και αύξηση της απασχόλησης μέχρι 0,8% που επίσης μπορεί να διατηρηθεί μακροχρόνια εφόσον το ΤΑΑ συνδυάζεται με μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα η βελτίωση της παραγωγικότητας λόγω των παραγωγικών επενδύσεων που δρομολογεί το ΤΑΑ εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε αύξηση των πραγματικών μισθών. Εξ αιτίας της ταυτόχρονης εφαρμογής του ΤΑΑ στα κράτη-μέλη, αναμένεται (σύμφωνα με το μακροοικονομικό υπόδειγμα QUEST που χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή) να παρατηρηθούν και δευτερογενείς επιπτώσεις (spillovers) μεταξύ των χωρών, που θα οδηγήσουν μακροχρόνια σε ευνοϊκότερες συνθήκες ανάπτυξης και περιστολής της ανεργίας. Όπως προκύπτει από την ανάλυση με τη χρήση του υποδείγματος NiGEM, ως αποτέλεσμα των χρηματικών καταβολών από το ΤΑΑ, το 2022 το ευρωπαϊκό ΑΕΠ ήταν κατά 0,4% υψηλότερο από ότι θα ήταν χωρίς το ΤΑΑ και η ανεργία μειώθηκε κατά περίπου 0,2 ποσοστιαίες μονάδες. Οι επιπτώσεις αυτές είναι ευνοϊκότερες για τα κράτη της νότιας

και ανατολικής Ευρώπης παρά για αυτά της βορειοδυτικής. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται στον σχεδιασμό της

χρηματοδότησης, που ήταν τέτοιος που να ευνοεί τα κράτη με χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η Ελλάδα παρουσιάζεται ως η χώρα με τις μεγαλύτερες επιδόσεις στην αύξηση του ΑΕΠ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΤΑΑ, για την Ελλάδα η αύξηση του ΑΕΠ, στην κορύφωση του μπορεί να είναι της τάξης του 3,5% με 4,5%. Για την πραγματοποίηση αυτών των προβλέψεων όμως απαιτούνται αφενός η ολοκλήρωση των προαπαιτούμενων για τις εκταμιεύσεις, αφετέρου η διοχέτευση τους χωρίς καθυστερήσεις στην πραγματική οικονομία. Για την Ελλάδα, οι στόχοι (targets) και οι ενδιάμεσοι στόχοι (milestones) που ολοκληρώθηκαν ή βρίσκονται σε ικανοποιητικό στάδιο προς την ολοκλήρωσή τους, είναι για την πλειοψηφία των πυλώνων του ΤΑΑ πάνω από τον μέσο όρο των ευρωπαϊκών χωρών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι όσον αφορά τον αριθμό των στόχων και ενδιάμεσων στόχων που βρίσκονται σε ικανοποιητικό στάδιο ή έχουν ολοκληρωθεί η Ελλάδα κατέχει μια από τις 5 πρώτες θέσεις απορρόφησης στον πυλώνα του τεχνολογικού μετασχηματισμού (3η), στον πυλώνα του θεσμικού μετασχηματισμού (4η) και στον πυλώνα της πράσινης ανάπτυξης (5η). Ως αποτέλεσμα της επίδοσης αυτής, η Ελλάδα, εκτός από τα κονδύλια προ-χρηματοδότησης που έχει απορροφήσει, συνεισφέροντας στην δημιουργία δημοσιονομικού χώρου, έχει εισπράξει 3 καταβολές από το ΤΑΑ, συνολικά 7.592 εκατ. ευρώ σε μορφή επιχορηγήσεων και 7.293 εκατ. ευρώ σε μορφή δανείων. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης αφορά τον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων και του θεσμικού μετασχηματισμού (3.330 εκατ. ευρώ συνολικά), τον τομέα της υγείας (2.550 εκατ. ευρώ) και τον τομέα της πράσινης μετάβασης (συνολικά 1.890 εκατ. ευρώ).

Παράρτημα

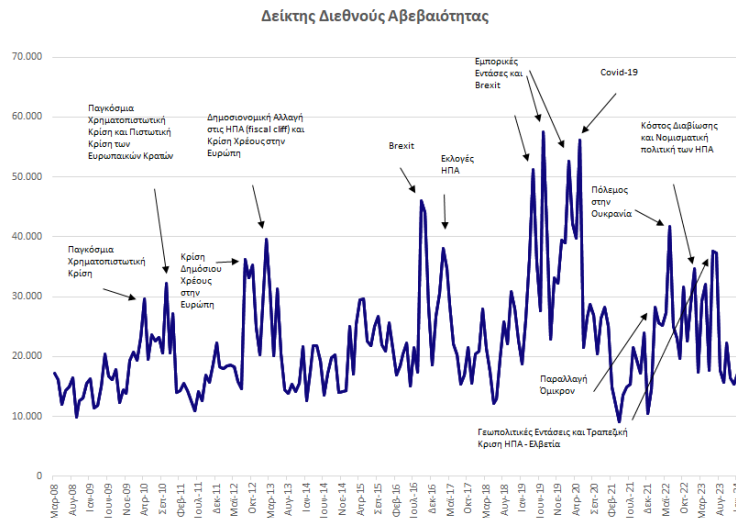
Στο παράρτημα παρέχονται πρόσθετες πληροφορίες και στοιχεία από όλες τις ενότητες της έκθεσης.

Προβλέψεις διεθνών οργανισμών

Σύμφωνα με το ΔΝΤ ([Ιανουάριος 2024](#)), η παγκόσμια ανάπτυξη, προβλέπεται στο 3,1% το 2024 και στο 3,2% το 2025, με την πρόβλεψη για το 2024 να είναι κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερη από την αντίστοιχη πρόβλεψη του Οκτωβρίου 2023, λόγω της μεγαλύτερης από την αναμενόμενη ανάκαμψη των Ηνωμένων Πολιτειών και πολλών μεγάλων αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων οικονομιών, καθώς και της δημοσιονομικής στήριξης στην Κίνα. Ο παγκόσμιος συνολικός πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί στο 5,8% το 2024 και στο 4,4% το 2025, με την πρόβλεψη για το 2025 να αναθεωρείται προς τα κάτω. Ο ΟΟΣΑ στην πρόσφατη [επικαιροποίηση των προβλέψεων](#) του αναθεώρησε ελαφρώς προς τα πάνω τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας για το 2024 εκτιμώντας ότι θα μεγεθυνθεί με ρυθμό 2,9% (από 2,7% στην προηγούμενη πρόβλεψη) ενώ διατήρησε σταθερή τη πρόβλεψη για το 2025 σε 3,0%. Για την Ευρωζώνη, το ΔΝΤ προβλέπει ρυθμό μεγέθυνσης 0,9% το 2024 και 1,7% το 2025 (από 1,2% και 1,6% αντίστοιχα στην έκθεση του Οκτωβρίου). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Χειμερινές Προβλέψεις της αναθεώρησε προς τα κάτω τον ρυθμό μεγέθυνσης της Ευρωζώνης σε 0,8% για το 2024 και 1,5% για το 2025 (από 1,2% και 1,6% αντίστοιχα στις Φθινοπωρινές Προβλέψεις). Η εκτίμηση του ΟΟΣΑ για την Ευρωζώνη είναι 0,6% για το 2024 και 1,3% για το 2025 (από 0,9% και 1,5% αντίστοιχα, στις προβλέψεις του Νοεμβρίου 2023).

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) αναθεώρησε ([Μάρτιος 2024](#)) ελαφρώς προς τα κάτω τον προβλεπόμενο ρυθμό μεγέθυνσης της Ευρωζώνης για το 2024 στο 0,6% (έναντι 0,8% τον Δεκέμβριο του 2023), ενώ διατήρησε αμετάβλητη την πρόβλεψη για το 2025 στο 1,5%, και αναθεώρησε ελαφρώς προς τα πάνω για το 2026 στο 1,6% (έναντι 1,5% τον Δεκέμβριο του 2023). Όσον αφορά τον πληθωρισμό βάσει του Εναρμονισμένου ΔTK, υπήρξε αναθεώρηση προς τα κάτω στις προβλέψεις για το 2024 και το 2025 και παρέμεινε αμετάβλητη για το 2026. Συγκεκριμένα, για το 2024 προβλέπεται σημαντική πτώση στο 2,3% από 5,4% το 2023 (έναντι προηγούμενης πρόβλεψης για το 2024 στο 2,7%), στο 2,0% για το 2025 (έναντι 2,1%), και στο 1,9% για το 2026.

Εμφανής είναι η αποκλιμάκωση που καταγράφει ο δείκτης διεθνούς αβεβαιότητας (World Uncertainty Index, WUI) μετά την ισχυρή αύξηση των αρχών του 2022, ως συνέπεια της εξέλιξης του πληθωρισμού, της τραπεζικής κρίσης στις ΗΠΑ και στην Ελβετία καθώς και των γενικότερων γεωπολιτικών εντάσεων.

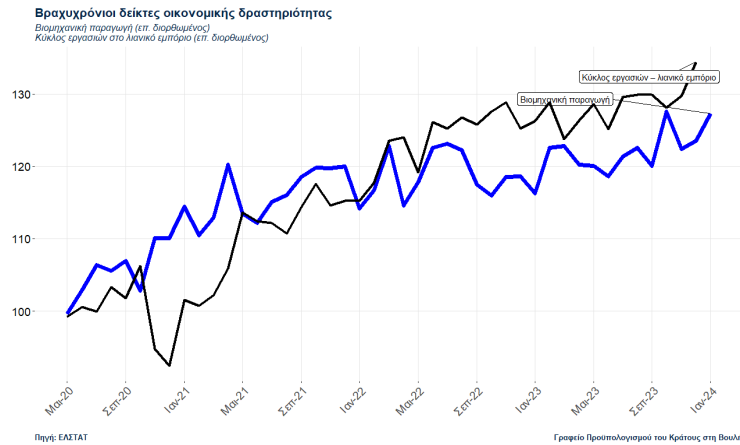

Προβλέψεις ΓΠΚΒ

Τεχνικές υποθέσεις προβλέψεων NiGEM

Δοθέντων των δυνατοτήτων του μακροοικονομικού υποδείγματος NiGEM και προκειμένου να αναπαραχθεί η αύξηση των δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα μέσω του TAA γίνεται Βαθμονόμηση (calibration) του Επενδυτικού Ασφαλιστρου Κινδύνου (Investment Premium). Το τελευταίο λαμβάνει αρνητική τιμή ούτως ώστε η ετήσια συνολική αύξηση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα (GRPSI) λόγω της μείωσης του κόστους χρήσης κεφαλαίου (user cost of capital) που είναι συνάρτηση του Investment Premium να αντιστοιχεί στη συνολική ετήσια αξία σε σταθερές τιμές των δανείων που εκταμιεύθηκαν από το RRF το 2024¹³. Οι προβλέψεις του βασικού και των εναλλακτικών σεναρίων υπόκεινται σε αβεβαιότητες και κινδύνους. Για παράδειγμα, τυχόν βραδύτερη ανάκαμψη της οικονομίας της Ευρωζώνης πιθανόν να αφαιρέσει από τη δυναμική ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Η περαιτέρω αυστηροποίηση ή η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής, για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού, ο οποίος θα μπορούσε να αποδειχθεί περισσότερο ή λιγότερο επίμονος από ότι αναμένεται, θα έχει αρνητικές ή θετικές επιπτώσεις στην οικονομία.

¹³Επενδυτικό πριμ κινδύνου (Investment Risk Premium): είναι το πρόσθετο ποσοστό αναμενόμενης απόδοσης που χρειάζεται ένας επενδυτής για να πεισθεί να αναλάβει πιο επισφαλείς επενδύσεις. Η επίδραση της αύξησης του πριμ κινδύνου στην πιστοληπτική δυνατότητα του ιδιωτικού τομέα εκφράζεται με ένα τελικό επιτόκιο δανεισμού πάνω από το risk free επιτόκιο (επιτόκιο δανεισμού του ελληνικού δημοσίου). Εάν οι τιμές των εταιρικών ομολόγων σε σύγκριση με τις τιμές των ομολόγων του Δημοσίου τομέα μειώνονται τότε το Investment Risk Premium αυξάνεται. Τα ιστορικά στοιχεία για το Investment Risk Premium είναι το spread επιτοκίων μεταξύ των μακροπρόθεσμων (δεκαετών) ομολόγων του ελληνικού δημοσίου και των εταιρικών ομολόγων με αξιολόγηση BBB.

Βραχυχρόνιοι δείκτες οικονομικής δραστηριότητας

Ο εποχικά διορθωμένος **Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής** παρουσίασε τον Ιανουάριο του 2024 αύξηση κατά 9,5% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2023 και κατά 3,1% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Η πορεία των δεικτών βιομηχανικής παραγωγής, κύκλου εργασιών και προμηθειών στη μεταποίηση είναι ανοδική κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2023. Ο εποχικά διορθωμένος **Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο** τον Δεκέμβριο του 2023 παρουσίασε αύξηση σε ετήσια βάση κατά 7,3%, και κατά 3,6% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Ο εποχικά διορθωμένος Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο κατά τον ίδιο μήνα αυξήθηκε κατά 0,5% σε ετήσια βάση και κατά 3,1% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα.

Ο **Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη Μεταποίηση (PMI)** διαμορφώθηκε στις 55,7 μονάδες τον Φεβρουάριο του 2024, αυξημένος από τις 54,7 μονάδες τον Ιανουάριο και από τις 51,7 μονάδες τον **Φεβρουάριο του 2023**¹⁴. Ο ελληνικός μεταποιητικός κλάδος παρουσίασε μια έντονη βελτίωση στις λειτουργικές συνθήκες κατά τον Φεβρουάριο.

Η σημαντικότερη αύξηση στις νέες παραγγελίες από τα τέλη του 2021 συνέβαλε σημαντικά στην ανάκαμψη, με την αύξηση της παραγωγής να καταγράφει τον γρηγορότερο ρυθμό των τελευταίων δύο ετών. Η ενισχυμένη παραγωγική δραστηριότητα οδήγησε σε μια αξιοσημείωτη αύξηση της απασχόλησης και της αγοράς εισροών, με τις εταιρείες να διατηρούν μια έντονη αισιοδοξία για τις μελλοντικές προοπτικές παραγωγής εντός του επόμενου έτους.

¹⁴ Η τιμή του δείκτη κυμαίνεται μεταξύ 0 και 100. Όταν ο δείκτης βρίσκεται πάνω από το σημείο μηδενικής μεταβολής 50 αυτό υποδεικνύει γενική ανάπτυξη της συγκεκριμένης μεταβλητής σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, ενώ ένδειξη κάτω από το 50 υποδεικνύει γενική μείωση.

Δείκτες τιμών παραγωγών και εισαγωγών στη βιομηχανία

Σημαντική πτώση κατέγραψαν ο δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία και ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία.

Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο ο δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία μειώθηκε σε ετήσια βάση κατά 7,0% έναντι αύξησης 13,5% την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, ενώ σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2023 αυξήθηκε οριακά κατά 0,9%. Η ετήσια μείωση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην πτώση των τιμών ενέργειας και σε μικρότερο βαθμό στη μείωση των τιμών κεφαλαιουχικών αγαθών. Ο δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία για τον Ιανουάριο του 2024 παρουσίασε ετήσια μείωση 6,4% έναντι αύξησης 0,4% την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, ενώ σε σχέση με τον Δεκέμβριο αυξήθηκε κατά 1,7%.

Θετικά σημάδια για την περαιτέρω πτώση του πληθωρισμού καταγράφονται οι μειώσεις τιμών παραγωγού και εισαγωγών στη βιομηχανία

Τραπεζική χρηματοδότηση

Οι ακαθάριστες ροές νέων δανείων, δηλαδή, το σύνολο δανείων τακτής λήξης χωρίς την αφαίρεση των αποπληρωμών εκ μέρους των δανειοληπτών, μειώθηκαν το 2023 (19.819 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το 2022 που διαμορφώθηκαν στα 25.042 εκατ. ευρώ). Τα ακαθάριστα νέα δάνεια προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις μειώθηκαν (από 22.200 εκατ. ευρώ σε 16.957 εκατ. ευρώ), ενώ τα ακαθάριστα νέα δάνεια (στεγαστικά, ελεύθεροι επαγγελματίες) μειώθηκαν από 1.662 εκατ. ευρώ σε 1.568 εκατ. ευρώ. Τα καταναλωτικά νέα δάνεια παρουσίασαν μια μικρή αύξηση, από 1.181 εκατ. ευρώ σε 1.294 εκατ. ευρώ.

Όσον αφορά τον Ιανουάριο του 2024 σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2023, Οι ακαθάριστες ροές νέων δανείων μειώθηκαν (769 εκατ. ευρώ έναντι 1.083 εκατ. ευρώ πέρυσι). Τα ακαθάριστα νέα δάνεια προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις μειώθηκαν (από 905 εκατ. ευρώ σε 530 εκατ. ευρώ), ενώ τα ακαθάριστα νέα δάνεια (στεγαστικά, ελεύθεροι επαγγελματίες) αυξήθηκαν από 83 εκατ. ευρώ σε 115 εκατ. ευρώ. Τα καταναλωτικά νέα δάνεια παρουσίασαν μια αύξηση, από 95 εκατ. ευρώ σε 124 εκατ. ευρώ.

Γενική Εικόνα Προϋπολογισμού και ανάλυση αποκλίσεων σε σχέση με την Εισηγητική τού ΚΠ 2023

Δαπάνες

Μέρος της απόκλισης από τους στόχους δαπανών εξηγείται από τις πιστώσεις υπό κατανομή που αναφέρονται στα αποθεματικά του Π/Υ ύψους 1 δισ. ευρώ, από τις πιστώσεις ύψους 1 δισ. ευρώ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ενεργειακής κρίσης, καθώς και τις πιστώσεις υπό κατανομή για λοιπές δαπάνες συνολικού ύψους 1.156 δισ. ευρώ που ανακατανέμονται κατά τη διάρκεια του έτους εκτέλεσης του Π/Υ σε διάφορες κατηγορίες δαπανών ανάλογα με τις ανάγκες έκτακτης χρηματοδότησης. Σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες δαπανών παρατηρούμε τα εξής: Οι δαπάνες για τους τόκους αυξήθηκαν κατά 1.855 εκατ. ευρώ, λόγω της ανόδου των διεθνών επιτοκίων, όπως και οι δαπάνες του ΠΔΕ κατά 812 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι τον Σεπτέμβριο του 2023 αυξήθηκε το όριο δαπανών του ΠΔΕ κατά 450 εκατ. ευρώ λόγω των φυσικών καταστροφών, ενώ τον Δεκέμβριο του 2023 αυξήθηκε κατά 350 εκατ. ευρώ με σκοπό την έγκαιρη και απρόσκοπτη εκτέλεση των πληρωμών που αφορούν στα προγράμματα του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014 - 2020, λόγω της λήξης της προγραμματικής περιόδου στις 31.12.2023. Μέρος της απόκλισης από τους στόχους, οφείλεται και στις αυξημένες δαπάνες για μεταβιβάσεις. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στις αυξημένες επιχορηγήσεις σε λοιπά νομικά πρόσωπα λόγω της μεταβίβασης στην ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Μ.Α.Ε. για το MARKET PASS καθώς και στις αυξημένες "Κεφαλαιουχικές ενισχύσεις - Δωρεές -Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις διάφορες" λόγω της απόδοσης υπερκερδών παραγωγών ενέργειας για την περίοδο από την 1η Οκτωβρίου 2021 έως και την 30ή Ιουνίου 2022, στο Τ.Ε.Μ. Τα εν λόγω ποσά καλύφθηκαν με μεταφορά πιστώσεων από τις πιστώσεις για μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ενεργειακής κρίσης (πιστώσεις υπό κατανομή). Επίσης, αυξημένες κατά περίπου 604 εκατ. ευρώ είναι οι δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στη μεταφορά πιστώσεων από τα αποθεματικά των παρ.1 και 8 του άρθρου 59 του ν.4270/2014, καθώς και από τις πιστώσεις για μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της ενεργειακής κρίσης. Οι πιστώσεις αυτές ήταν αρχικά στην κατηγορία πιστώσεις υπό κατανομή και μεταφέρθηκαν στην κατηγορία αυτή με βάση τα αιτήματα των φορέων κατά τη διάρκεια του έτους. Μειωμένες εμφανίζονται οι δαπάνες για αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων κατά 840 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω του ετεροχρονισμού των πληρωμών για τα εξοπλιστικά προγράμματα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Σημειώνεται ότι στον προσδιορισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος κατά ESA δεν λαμβάνονται

υπόψη οι πληρωμές των εξοπλιστικών αλλά οι φυσικές παραλαβές.

Έσοδα

Τα ταμειακά έσοδα της κατηγορίας «Μεταβιβάσεις» υπολείπονται του αρχικού ταμειακού στόχου κατά 423 εκατ. ευρώ κυρίως λόγω μειωμένων ταμειακών εσόδων από το ΠΔΕ κατά 1.237 εκατ. ευρώ και αυξημένων ταμειακών εσόδων από ANFAs κατά 609 εκατ. ευρώ (που όμως δημοσιονομικά θα καταγραφούν στο έτος 2022). Τα ταμειακά έσοδα της κατηγορίας «Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών» υπολείπονται του αρχικού ταμειακού στόχου κατά 1.570 εκατ. ευρώ κυρίως λόγω της μη είσπραξης του τιμήματος από τη σύμβαση παραχώρησης της Εγνατίας Οδού (1.496 εκατ. ευρώ) που είχε αρχικά εκτιμηθεί ότι θα συντελεστεί εντός του 2023, όμως λόγω χρονοβόρων διαδικασιών μετατίθεται για το 2024. Τα ταμειακά έσοδα της κατηγορίας «Λοιπά τρέχοντα έσοδα» είναι αυξημένα κατά 1.806 εκατ. ευρώ έναντι του αρχικού στόχου, κυρίως λόγω των αυξημένων εσόδων από: τόκους καταθέσεων του Δημοσίου κατά 640 εκατ. ευρώ, μερίσματα φορέων του Δημοσίου κατά 202 εκατ. ευρώ, επιστροφές ιδίων πόρων ΕΕ κατά 197 εκατ. ευρώ και επιστροφές λοιπών δαπανών κατά 868 εκατ. ευρώ.

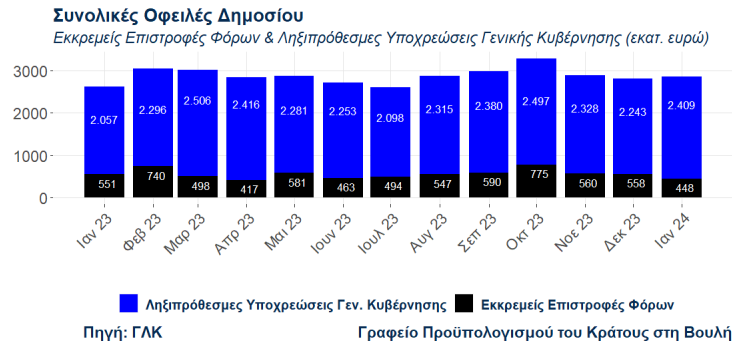
Α. Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου, σε εκατ. ευρώ

Πίνακας 3: Εκτέλεση Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου, σε εκατ. ευρώ

	2022	2023	Διαφορά
Κρατικός Προϋπολογισμός			
Καθαρά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού	59.623	67.005	7.382
Φορολογικά Έσοδα	55.217	61.627	6.410
Μη Φορολογικά και μη Τακτικά Έσοδα	6.977	8.864	1.887
Επιστροφές φόρων	6.153	6.993	840
Έσοδα ΠΔΕ	3.581	3.507	-74
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού	71.279	70.765	-513
Πρωτογενείς δαπάνες τακτικού	55.215	51.858	-3.357
Τόκοι	5.039	7.706	2.667
Δαπάνες ΠΔΕ και Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας	11.025	11.201	176
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού	-6.652	3.920	10.573
Νομικά Πρόσωπα εκτός Κρατικού Προϋπολογισμού			
Έσοδα	24.167	20.977	-3.190
<i>εκ των οποίων μεταβιβάσεις</i>	<i>13.895</i>	<i>12.591</i>	<i>-1.305</i>
Δαπάνες	20.815	18.335	-2.480
<i>εκ των οποίων τόκοι</i>	<i>158</i>	<i>219</i>	<i>60</i>
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Νομικών προσώπων	3.511	2.861	-650
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)			
Έσοδα	7.911	8.612	702
<i>εκ των οποίων μεταβιβάσεις</i>	<i>5.217</i>	<i>5.774</i>	<i>557</i>
Δαπάνες	7.967	9.094	1.127
<i>εκ των οποίων τόκοι</i>	<i>16</i>	<i>20</i>	<i>4</i>
Πρωτογενές Αποτέλεσμα ΟΤΑ	-40	-461	-421
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)			
Έσοδα	46.668	47.412	743
<i>εκ των οποίων μεταβιβάσεις</i>	<i>22.123</i>	<i>21.465</i>	<i>-658</i>
Δαπάνες	43.911	47.090	3.180
<i>εκ των οποίων τόκοι</i>	<i>8</i>	<i>11</i>	<i>3</i>
Πρωτογενές Αποτέλεσμα ΟΚΑ	2.766	332	-2.433
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης			
Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (μη ενοποιημένο)	-416	6.652	7.069
Ενδοκυβερνητικοί τόκοι	-718	-1.281	-563
Επίπτωση μεταβολής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων	-517	-431	86
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	1.125	-1.316	-2.441
Ενοποιημένο Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης με προσαρμογές	-526	3.624	4.150

Πηγή: Εκτέλεση προϋπολογισμού Κράτους και Γενικής Κυβέρνησης, εκτιμήσεις ΓΠΚΒ

Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις δημοσίου

Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του δημοσίου προς τους ιδιώτες διακρίνονται στις ληξιπρόθεσμες δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και στις εκκρεμείς επιστροφές φόρων.

Τον Ιανουάριο του 2024 καταγράφηκε αύξηση των συνολικών ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου κατά 249 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2023. Ειδικότερα, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές αυξήθηκαν κατά 352 εκατ. ευρώ φτάνοντας τα 2.409 εκατ. ευρώ και οι εκκρεμείς επιστροφές φόρων μειώθηκαν κατά 103 εκατ. ευρώ φτάνοντας τα 448 εκατ. ευρώ.

Ποιοτική διάρθρωση ληξιπρόθεσμων οφειλών φορολογουμένων

Αναφορικά με τον συνολικό αριθμό των οφειλετών, στο τέλος Ιανουαρίου του 2024 παρατηρείται μείωση κατά 99.985 πρόσωπα (φυσικά και νομικά) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023 με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται στους 3.931.625 οφειλέτες. Η εν λόγω μείωση προέρχεται από τις κατηγορίες οφειλής μεταξύ 50 και 10.000 ευρώ, με τον αριθμό τους να μειώνεται συνολικά κατά 152.704 πρόσωπα¹⁵. Αντιθέτως, στις υπόλοιπες κατηγορίες οφειλής παρατηρείται αύξηση του αριθμού των οφειλετών με τη μεγαλύτερη, κατά 36.057 πρόσωπα, να καταγράφεται σε οφειλές μικρότερες των 50 ευρώ.

Η μείωση του αριθμού των οφειλετών στο εύρος οφειλής από 50 μέχρι 10.000 ευρώ συνοδεύεται από μείωση του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε ετήσια βάση κατά 54,6 εκατ. ευρώ συνολικά¹⁶. Ωστόσο, στις υψηλότερες κατηγορίες οφειλής (μέχρι τα 100 εκατ. ευρώ) παρατηρείται αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου.

¹⁵ Για μεγαλύτερη ακρίβεια σημειώνεται ότι μείωση του αριθμού των οφειλετών παρατηρείται στο εύρος οφειλής από 50 μέχρι 5.000 ευρώ (κατά 154.384 πρόσωπα), ενώ από 5.001 ευρώ μέχρι 10.000 σημειώνεται αύξηση του αριθμού των οφειλετών κατά 1.680 πρόσωπα.

¹⁶ Αναλυτικότερα σημειώνεται ότι μείωση του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου παρατηρείται στο εύρος οφειλής από 50 μέχρι 5.000 ευρώ (κατά 69,1 δισ. ευρώ), ενώ από 5.001 ευρώ μέχρι 10.000 σημειώνεται αύξηση των οφειλών κατά 14,5 δισ. ευρώ.

Πίνακας 4: Κατανομή πλήθους οφειλετών με χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Πλήθος ΑΦΜ οφειλετών κατά την 1/2/2023	Πλήθος ΑΦΜ οφειλετών κατά την 1/2/2024	Μεταβολή πλήθους οφειλετών
<50	654.586	690.643	36.057
50-500	1.514.173	1.401.835	-112.338
500-10.000	1.519.325	1.478.959	-40.366
10.000-100.000	292.566	306.301	13.735
100.000-1.000.000	41.938	44.507	2.569
>1.000.000	9.022	9.380	358
Σύνολο	4.031.610	3.931.625	-99.985

Πηγή: ΑΑΔΕ

Πίνακας 5: Κατανομή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τη Φορολογική Διοίκηση, σε εκατ. ευρώ

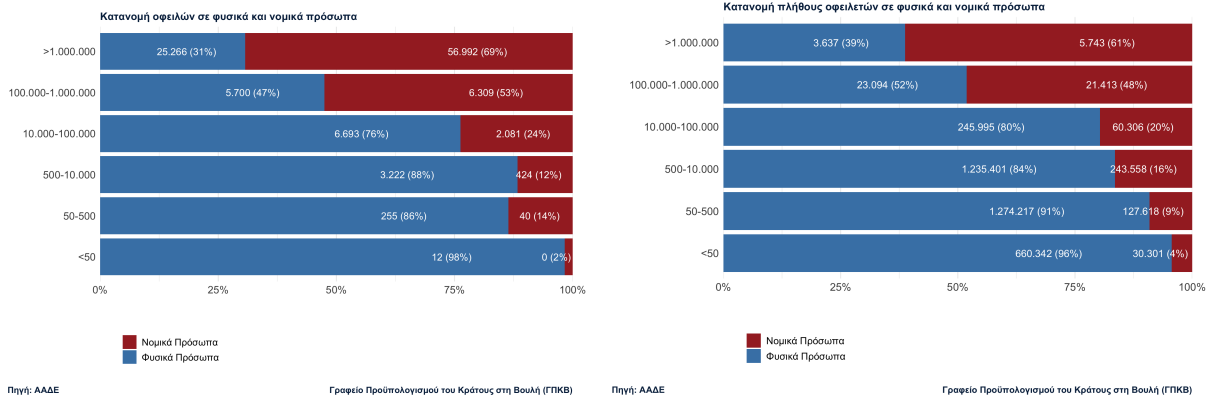
Εύρος οφειλής (ευρώ)	Ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/2/2023	Ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 1/2/2024	Μεταβολή ληξιπρόθεσμων οφειλών
<50	11	12	1
50-500	317	295	-21
500-10.000	3.679	3.646	-33
10.000-100.000	8.190	8.774	585
100.000-1.000.000	11.358	12.010	652
>1.000.000	90.903	82.258	-8.645
Σύνολο	114.457	106.995	-7.462

Πηγή: ΑΑΔΕ

Ιδιαίτερη ανάλυση απαιτεί η κατηγορία οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ, καθώς στο εύρος μεταξύ 1 και 100 εκατ. ευρώ καταγράφεται αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου κατά 1,5 δις. ευρώ, ενώ οι οφειλές άνω των 100 εκατ. ευρώ παρουσιάζουν σημαντική μείωση κατά 10,1 δις. ευρώ, η οποία πηγάζει από τη διαγραφή οφειλών της ΟΣΕ ΑΕ ύψους 10,4 δις. ευρώ.

Αξίζει να σημειωθεί η διαφορετική συμμετοχή φυσικών και νομικών προσώπων στη διαμόρφωση του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου ανά εύρος οφειλής. Αναλυτικότερα, στις χαμηλές κατηγορίες οφειλών το σύνολο σχεδόν του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου προέρχεται από τα φυσικά πρόσωπα. Ενδεικτικό είναι ότι το 98,2% των οφειλών κάτω των 50 ευρώ και το 88,2% των οφειλών κάτω των 10.000 ευρώ πηγάζει από τα φυσικά πρόσωπα. Αντίστοιχα, το πλήθος των φυσικών προσώπων που οφείλουν λιγότερα από 50 ευρώ αντιστοιχεί

στο 95,6% των οφειλετών αυτής της κατηγορίας οφειλής, ενώ για οφειλές μικρότερες των 10.000 εκατ. ευρώ το πλήθος των φυσικών προσώπων διαμορφώθηκε στο τέλος του Ιανουαρίου του 2024 στα 3.169.960 άτομα, αποτελώντας το 88,8% του συνόλου για το συγκεκριμένο εύρος οφειλής.

Αντιθέτως, όσο αυξάνεται το ύψος των οφειλών ενισχύεται και ο ρόλος των νομικών προσώπων στη διαμόρφωση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου. Ειδικότερα, στην κατηγορία ληξιπρόθεσμου υπολοίπου άνω του 1 εκατ. ευρώ τα νομικά πρόσωπα συμμετέχουν στις οφειλές κατά 69,3%, με το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπό τους να αγγίζει στο τέλος του Ιανουαρίου του 2024 τα 57 δισ. ευρώ. Αντίστοιχα, το πλήθος των νομικών προσώπων που οφείλουν πάνω από 1 εκατ. ευρώ διαμορφώθηκε στα 5.743, αποτελώντας το 61,2% του πλήθους των οφειλετών σε αυτό το εύρος οφειλής.

Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ασφαλισμένων

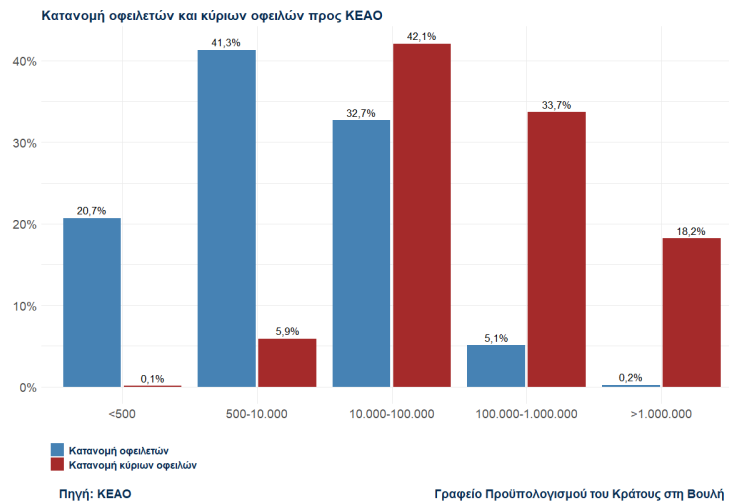
Σύμφωνα με την 4η Τριμηνιαία Έκθεση Προόδου Έτους 2023 του ΚΕΑΟ, το σύνολο των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών στο τέλος του Δεκεμβρίου 2023 διαμορφώθηκε στα 47,6 δισ. ευρώ¹⁷, δηλαδή παρουσίασε αύξηση κατά 385 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η μεταβολή αυτή προέρχεται από την αύξηση των πρόσθετων τελών (κατά 403,4 εκατ. ευρώ), καθώς οι κύριες οφειλές παρουσίασαν μείωση (κατά 18,4 εκατ. ευρώ). Σε ετήσια βάση, μείωση παρουσίασε ο αριθμός των μητρώων των οφειλετών κατά 59.168, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός τους να διαμορφώνεται στο τέλος του τέταρτου τριμήνου του 2023 σε 2.267.625 μητρώα. Ωστόσο, οι συνολικές οφειλές σημείωσαν αύξηση κατά περίπου 1,9 δισ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, η οποία οφείλεται σε αύξηση τόσο των κύριων οφειλών (κατά 285,8 εκατ.

¹⁷Οι συνολικές οφειλές περιλαμβάνουν τις κύριες οφειλές ύψους 29,5 δισ. ευρώ και τα πρόσθετα τέλη ύψους 18,1 δισ. ευρώ.

Πίνακας 6: Κατανομή κύριων οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σε εκατ. ευρώ

Εύρος οφειλής (ευρώ)	Ληξιπρόθεσμες οφειλές τέταρτο τρίμηνο 2022	Ληξιπρόθεσμες οφειλές τέταρτο τρίμηνο 2023	Μεταβολή ληξιπρόθεσμων οφειλών
<50	2	2	0
50-500	61	54	-8
500-10.000	3.577	2.801	-776
10.000-100.000	13.034	13.701	667
100.000-1.000.000	7.399	7.687	288
>1.000.000	5.094	5.208	114
Σύνολο	29.167	29.453	286

Πηγή: ΚΕΑΟ

ευρώ), όσο και των πρόσθετων τελών (αύξηση κατά 1,6 δισ. ευρώ). Ειδικότερα, η αύξηση στις ληξιπρόθεσμες κύριες οφειλές πηγάζει από το εύρος οφειλής άνω των 10.000 ευρώ (κατά 1,1 δισ. ευρώ συνολικά).

Σύμφωνα με στοιχεία του ΚΕΑΟ οι οφειλέτες με ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις σε ασφαλιστικά ταμεία διαμορφώθηκαν στο τέλος του Δεκεμβρίου 2023 στους 1.611.261 (φυσικά και νομικά πρόσωπα), με το 41,3% από αυτούς (ποσοστό που αντιστοιχεί σε 666.163 οφειλέτες) να έχουν οφειλές μεταξύ 500 και 10.000 ευρώ. Αντιθέτως, στο συγκεκριμένο εύρος οφειλής συγκεντρώνεται μόλις το 5,9% των κύριων οφειλών. Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί ότι το σύνολο σχεδόν των κύριων οφειλών (94%) αφορά ποσά άνω των 10.000 ευρώ, ενώ οι μισές περίπου κύριες οφειλές (42,1%) εντοπίζονται στο εύρος οφειλής από 10.000 μέχρι 100.000 ευρώ. Αντιθέτως, το πλήθος των οφειλετών με οφειλές άνω των 10.000 ευρώ αποτελεί το 37,9% του συνόλου.

Κοινωνικός Προϋπολογισμός: ασφαλιστικά ταμεία

Η εκτέλεση του Προϋπολογισμού των ασφαλιστικών ταμείων στο τέλος του έτους 2023 παρουσιάζει πλεόνασμα 422 εκατ. ευρώ, μικρότερο σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (πλεόνασμα 1.662 εκατ. ευρώ), καθώς τα έσοδα είναι αυξημένα κατά 2.165 εκατ. ευρώ και οι δαπάνες αυξημένες κατά 3.405 εκατ. ευρώ, όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα.

Εκτέλεση Προϋπολογισμού Κοινωνικής Ασφάλισης, Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2023

Πίνακας 7: Εκτέλεση Προϋπολογισμού Κοινωνικής Ασφάλισης, Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2023, σε εκατ. ευρώ

	2022	2023	Διαφορά
Έσοδα	47.439	49.604	2.165
Εισφορές και Ρυθμίσεις οφειλών	17.222	18.173	951
Μεταβιβάσεις από κρατικό προϋπολογισμό	14.508	15.169	662
Εισπράξεις υπέρ τρίτων	13.161	14.055	893
Άλλα έσοδα	2.547	2.207	-341
Δαπάνες	45.777	49.182	3.405
Συντάξεις (κύριες και επικουρικές)	29.909	31.778	1.869
Άλλες παροχές και εφάπαζ	1.315	1.736	421
Αποδόσεις προς τρίτους	13.165	13.996	831
Άλλες δαπάνες	1.387	1.672	285
Αποτέλεσμα	1.662	422	-1.240

Σημείωση: Οι μικρές αποκλίσεις στα σύνολα οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας

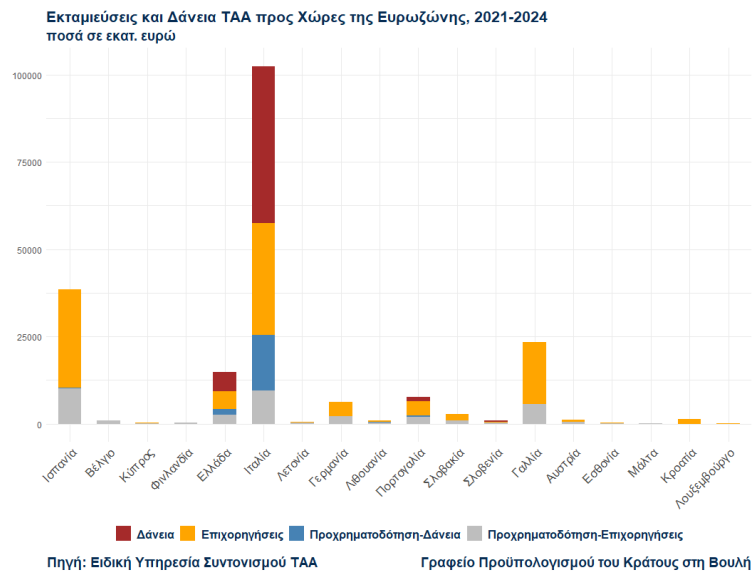
Σημειώνεται ότι η αύξηση των δαπανών οφείλεται, κατά κύριο λόγο στην αυξημένη δαπάνη για την καταβολή συντάξεων (κύριων και επικουρικών) κατά 1.869 εκατ. ευρώ, η οποία αντανακλά τη μείωση των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων συντάξεων¹⁸ κατά τη διάρκεια του 2023 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022. Ως

¹⁸Οι εκκρεμείς κύριες συντάξεις μειώθηκαν περαιτέρω κατά το δ' τρίμηνο 2023, από 55.474 και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 40,7 εκατ. ευρώ στο τέλος Σεπτεμβρίου 2023 σε 46.853 και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 35,4 εκατ. ευρώ στο τέλος Δεκεμβρίου 2023. Ο αριθμός των ληξιπρόθεσμων (εκκρεμών πάνω από 90 ημέρες) κύριων συντάξεων μειώθηκε από 36.670 (και εκτιμώμενη δαπάνη

αποτέλεσμα αυτού αυξάνεται και η δαπάνη για την καταβολή εφάπαξ (κατά 376 εκατ. ευρώ).

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Παρακάτω παρουσιάζεται η κατανομή των πόρων του ΤΑΑ ανά χώρα.

Βοηθητικοί Πίνακες και Πρόσθετες Πληροφορίες

περίπου 71,6 εκατ. ευρώ) στο τέλος Σεπτεμβρίου 2023 σε 28.359 στο τέλος Δεκεμβρίου 2023 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 56,9 εκατ. ευρώ). Οι εκκρεμείς επικουρικές συντάξεις μειώθηκαν από 108.385 (εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 194 εκατ. ευρώ) στο τέλος Σεπτεμβρίου 2023 σε 100.860 εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 180,7 εκατ. ευρώ) στο τέλος Δεκεμβρίου 2023, ενώ, αντίστοιχα, οι ληξιπρόθεσμες επικουρικές συντάξεις μειώθηκαν από 88.301 (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 158 εκατ. ευρώ) σε 78.768 (και εκτιμώμενη δαπάνη περίπου 141,1 εκατ. ευρώ).

B. Εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης(κύριας σύνταξης)

Πίνακας 8: Αριθμός και εκτιμώμενα ποσά εκκρεμών και ληξιπρόθεσμων συντάξεων στο τέλος κάθε τριμήνου κατά τα έτη 2021-2023 (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Εκκρεμείς συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό εκκρεμών συντάξεων (εκτίμηση)	Ληξιπρόθεσμες συντάξεις	Οφειλόμενο ποσό ληξιπρόθεσμων συντάξεων (εκτίμηση)
1ο Τρίμηνο 2021	142.134	528,47	108.893	509,74
2ο Τρίμηνο 2021	125.504	427,90*	98.695	410,37*
3ο Τρίμηνο 2021	125.373	420,42	99.404	407,82
4ο Τρίμηνο 2021	118.269	300,67	86.328	286,11
1ο Τρίμηνο 2022	114.955	274,16	88.897	258,46
2ο Τρίμηνο 2022	95.357	105,99	66.456	127,06**
3ο Τρίμηνο 2022	77.282	84,66	54.124	102,07
4ο Τρίμηνο 2022	67.680	80,60	48.302	93,38
1ο Τρίμηνο 2023	64.561	58,05	43.183	81,27
2ο Τρίμηνο 2023	62.182	52,00	41.620	80,63
3ο Τρίμηνο 2023	55.474	40,73	36.670	71,64
4ο Τρίμηνο 2023	46.853	35,36	28.359	56,90

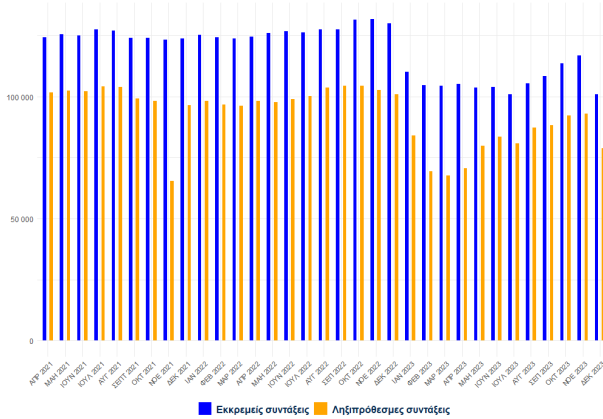
Πηγή: e-ΕΦΚΑ

Γ. Εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης επικουρικής σύνταξης

Στα διαγράμματα φαίνεται η εξέλιξη των εκκρεμών και των ληξιπρόθεσμων αιτήσεων συνταξιοδότησης επικουρικής σύνταξης στο τέλος κάθε μήνα για το διάστημα Απριλίου 2021 – Δεκεμβρίου 2023, καθώς και η σχετική εκτιμώμενη δαπάνη.

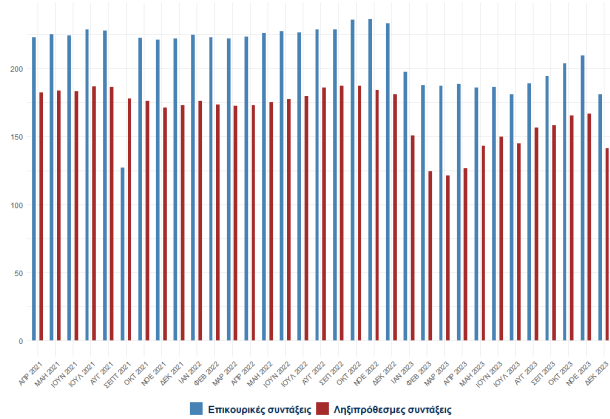
Αριθμός Εκκρεμών και Ληξιπρόθεσμων Επικουρικών Συντάξεων στο Τέλος Κάθε Μήνα Απρίλιος 2021 - Δεκέμβριος 2024

Πηγή: e-ΕΦΚΑ

Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή

Οφειλόμενα Ποσά Εκκρεμών και Ληξιπρόθεσμων Επικουρικών Συντάξεων στο Τέλος Κάθε Μήνα Απρίλιος 2021 - Δεκέμβριος 2024 (ποσά σε εκατ. ευρώ, εκτίμηση)

Πηγή: e-ΕΦΚΑ

Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή

Δ. Αριθμός των δικαιούχων επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ, ανά επίδομα ανά μήνα

Το 2023 ο ΟΠΕΚΑ έχει καταβάλει περισσότερα από 3 δισ. ευρώ σε περίπου 11 εκατ. δικαιούχους, περίπου 137,5 εκατ. ευρώ λιγότερα από το 2022. Στον επόμενο πίνακα φαίνεται αναλυτικά ο αριθμός των δικαιούχων επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ, ανά επίδομα ανά μήνα για το Δ τρίμηνο των ετών 2022 και 2023.

Πίνακας 9: Αριθμός δικαιούχων επιδομάτων ΟΠΕΚΑ, Δ τρίμηνο 2022 vs 2023

	Δ Τρίμηνο 2022			Δ Τρίμηνο 2023		
	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος
Στέγασης	272.606	276.445	274.373	253.010	251.965	244.976
Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα	225.699	226.092	224.676	205.160	205.771	204.179
Αναπηρικά	174.135	174.383	174.892	181.905	182.758	183.673
Ανασφάλιστοι υπερήλικες	17.170	17.024	16.889	15.600	15.473	15.354
Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης υπερηλίκων*	17.965	18.118	18.416	26.562	27.525	28.054
Γέννησης	11.800	11.924	12.291	10.850	11.013	11.521
Οικογενειακά**	468	785.659	820.521	529	687.777	737.457
Άλλα επιδόματα	15.413	14.186	10.979	24.878	22.041	22.228

Πηγή: ΟΠΕΚΑ

*: Περιλαμβάνονται και οι καταβολές για την πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος Προσωπικού Βοηθού για ΑμεΑ, ύψους 1,34 εκατ. ευρώ για το 2023

**Περιλαμβάνεται και το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων Ομογενών της Αλβανίας, ύψους 11,75 εκατ. ευρώ για το 2023.

Σημειώνουμε ότι στον παραπάνω πίνακα, στα “Άλλα επιδόματα” περιλαμβάνονται τα επιδόματα στεγαστικής συνδρομής, ομογενών, ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, τα έξοδα κηδείας, η συνεισφορά του Δημοσίου στα κόκκινα δάνεια, το επίδομα στα προστατευόμενα τέκνα θανόντων σε φυσικές καταστροφές, το Πρόγραμμα «ΓΕΦΥΡΑ» και οι καταβολές του Προγράμματος Συνεισφοράς του Δημοσίου σε Ευάλωτους Οφειλέτες ύψους 71.772 ευρώ.

Ε. Εκδοτικό πρόγραμμα ΟΔΔΗΧ**Πίνακας 10:** Εκδοτικό πρόγραμμα ΟΔΔΗΧ

Έκδοση	Ημερομηνία	Επιτόκιο (%)	Λήξη / Διάρκεια	Ποσό (εκατ. ευρώ)
Επανεκδοση ομολόγου	14/02/2024	4,25	15/6/2033	200
Επανεκδοση ομολόγου	20/03/2024	3,875	15/6/2028	250
Έκδοση εντόκων γραμματίων	27/3/2024	3,75	26 εβδομάδες	625
Έκδοση εντόκων γραμματίων	6/3/2024	3,73	52 εβδομάδες	625
Έκδοση εντόκων γραμματίων	21/2/2024	3,83	26 εβδομάδες	625
Έκδοση εντόκων γραμματίων	31/1/2023	3,83	13 εβδομάδες	625

Z. Αποκρατικοποιήσεις

Σύμφωνα με τις επίσημες ανακοινώσεις του ΤΑΙΠΕΔ υπήρξαν οι ακόλουθες εξελίξεις το 2023-2024:

- Τον Δεκέμβριο 2023 ανακοίνωσε ότι πραγματοποιήθηκε η υπογραφή της σύμβασης αγοραπωλησίας μετοχών για την απόκτηση ποσοστού 67% στο μετοχικό κεφάλαιο του Οργανισμού Λιμένας Ηρακλείου (ΟΛΗ Α.Ε.) μεταξύ του Ταμείου και της κοινοπραξίας που αποτελείται από τις εταιρείες «Grimaldi Euromed S.p.A.» και «Μινωικές Γραμμές Α.Ν.Ε.», έναντι συνολικού τιμήματος 80 εκατ. ευρώ. Η σύμβαση αγοραπωλησίας μετοχών υπογράφεται μετά την έγκριση της διαγωνιστικής διαδικασίας από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Η υπογραφή της σύμβασης σηματοδοτεί την εκκίνηση για τη μετάβαση του λιμένα Ηρακλείου σε μια νέα πορεία ανάπτυξης. Η ΟΛΗ Α.Ε. αποκτά έναν ισχυρό μέτοχο και το ΤΑΙΠΕΔ, που διατηρεί το 33% του μετοχικού κεφαλαίου του Οργανισμού, έναν στρατηγικό εταίρο. Με τη συμφωνία μετόχων που θα υπογραφεί μεταξύ του ΤΑΙΠΕΔ και του επενδυτή, θα διασφαλιστεί η θέση του Ταμείου ως μετόχου μειοψηφίας και ως φορέα διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου. Το ΤΑΙΠΕΔ, υπό την ιδιότητα της Αρχής Σχεδιασμού Λιμένων, θα εξακολουθήσει άλλωστε να συνδράμει τον επενδυτή και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας έγκρισης του αναπτυξιακού προγράμματός του (masterplan). Η αξιοποίησή του λιμένα Ηρακλείου από το ΤΑΙΠΕΔ εντάσσεται στο ευρύτερο αναπτυξιακό σχέδιο της Κυβέρνησης για την αναβάθμιση των υποδομών της Κρήτης, μαζί με την κατασκευή του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης (Β.Ο.Α.Κ.) αλλά και του Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης.
- Τον Ιανουάριο 2024, ανακήρυξε την εταιρεία με την επωνυμία «Σάνη Μονοπρόσωπη Ανώνυμος Εταιρεία Αναπτύξεως και Τουρισμού» ως πλειοδότη στον διαγωνισμό για την αξιοποίηση του Ακινήτου στην περιοχή Σάνη, Δήμου Κασσάνδρας, Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, έναντι συνολικού τιμήματος ύψους 8,6 εκατ. ευρώ. Η διαγωνιστική διαδικασία για την αξιοποίηση του Ακινήτου πραγματοποιήθηκε σε μία φάση και το Οικονομικό Αντάλλαγμα θα καταβληθεί εφάπαξ. Ο φάκελος του διαγωνισμού θα υποβληθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο για προσυμβατικό έλεγχο.
- Τον Φεβρουάριο 2024 ανακήρυξε την εταιρεία «INMO PARCK INVEST S.A.», ως προτιμητέο επενδυτή για την αξιοποίηση του ακινήτου «Ιαματική Πηγή & Κάμπινγκ Κονιαβίτη». Το ακίνητο έχει συνολική έκταση 593.061,75 τμ και αποτελείται από δύο περιοχές (Α και Β). Σύμφωνα με τους όρους του Διαγωνισμού, προβλέπεται πώληση της περιοχής Α και μακροχρόνια μίσθωση διάρκειας 50 ετών της περιοχής

Β. Το τίμημα, που προσέφερε η εταιρεία INMO PARCK INVEST SA είναι σε παρούσα αξία: Για την περιοχή Α: 9.339 εκατ. ευρώ. Για την περιοχή Β: 1.679 εκατ. ευρώ.

Ο επενδυτής αναμένεται να υλοποιήσει τα επόμενα έτη σημαντικές επενδύσεις, αξίας τουλάχιστον 200 εκατ. ευρώ για την αναβάθμιση και την αξιοποίηση του ακινήτου, του παραλιακού μετώπου και των ιαματικών πηγών, με τη δημιουργία πολυτελούς ξενοδοχείου, κατοικιών, μαρίνας, εγκαταστάσεων ευεξίας και καταστημάτων. Οι επενδύσεις συνάδουν με τη μελέτη ΕΣΧΑΔΑ που έχει εκπονηθεί, ενώ ο επενδυτής προτίθεται να ακολουθήσει μια βιώσιμη αναπτυξιακή στρατηγική, με ισχυρό «πράσινο» αποτύπωμα για την ευρύτερη περιοχή.